

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ
ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ
ՅԵՎ,
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԱԴՐԲԵԶԱՆԱԿԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1939

31 JAN 2018

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ
ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ
ՅԵՎ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՅԵՐՐՈՐԴ ՅԵՎ ԱԴԻԲԵՋԱՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ
ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Կազմեցին՝ Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Վ. ՈՐԴՈՅԱՆ

ՅԵՐՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ե ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏԻ ԿՈՂՄԻՏԵ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1939

А. АЙРАПЕТЯН, В. ОРДОЯН
 БУКВАРЬ И КНИГА ДЛЯ ЧТЕНИЯ
 АРМЯНСКОГО ЯЗЫКА
 Для III кл. русск. школ
 и для V кл. азербайдж.

ШКОЛ

Гиз Арм, ССР, Ереван, 1939

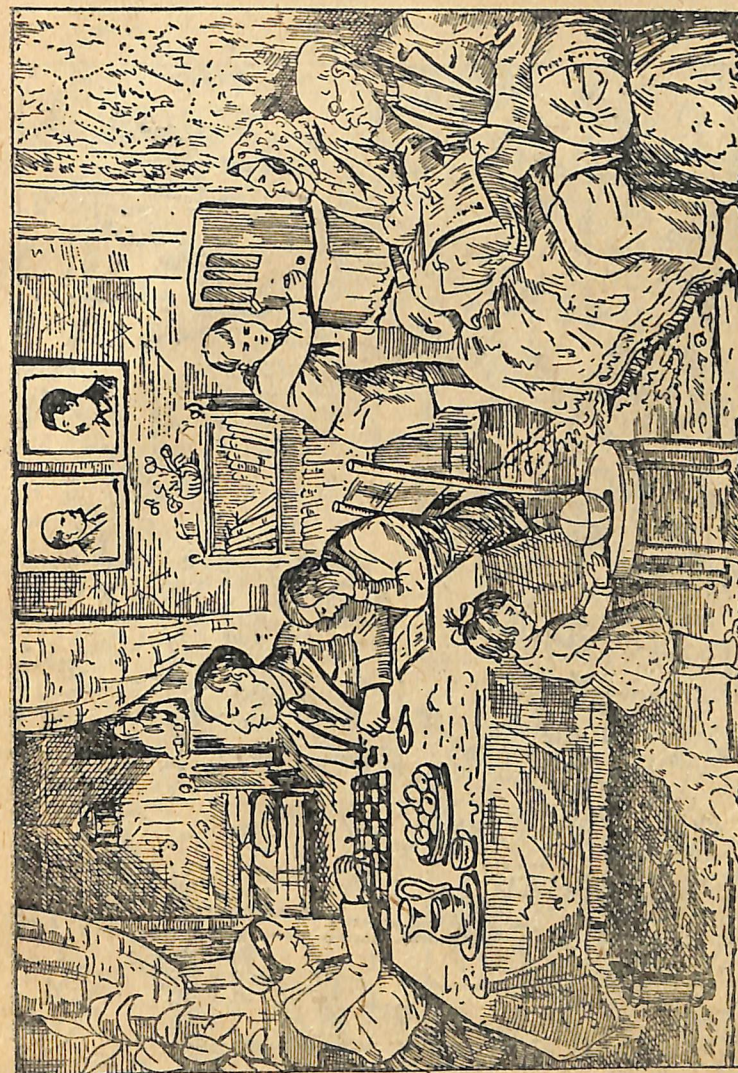

11-28404 91

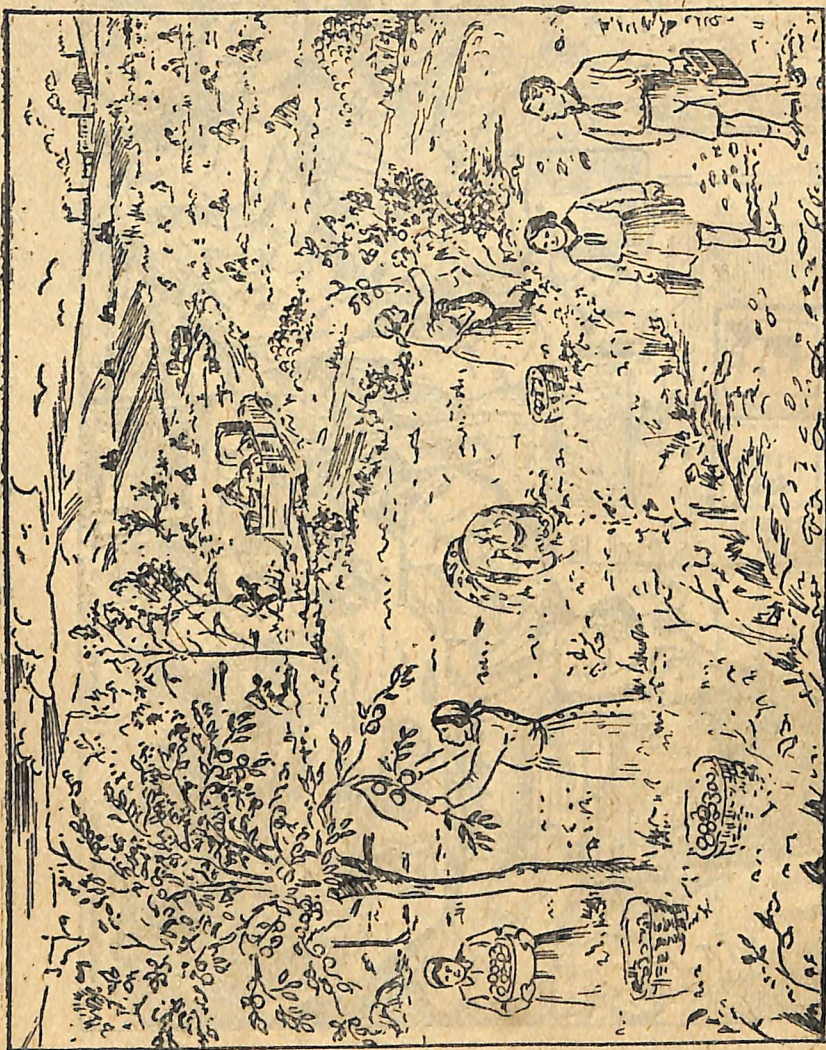
ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՑԱՆԿ

	Եջ
Այբբենարան	3
1. Լենինի հետ—Թարգմ. ուսանողներից	47
2. Ընկեր Ստալինի պատանեկությունը—Պ. Քապանաձե	49
3. Ընկեր Ստալինը և Մամլաքաթը—Թարգմ. ուսանողներից	50
4. Մարիա Դեմչենկոն ընկեր Ստալինի մոտ—Թարգմ. ուսանողներից	51
5. Անհաղթ բանակը—Հ. Հայրապետյան	53
6. Հայրենասերը—Թարգմ. ուսանողներից	52
6. Շչակի յերգը—Հ. Հայրապետյան	57
8. Յերկու կոլտնտեսական—Թարգմ. ուսանողներից	58
6. Պիոներ Պավլիկ Մորոզովը—Թարգմ. ուսանողներից	58
10. Խոսակցություն նախում—Ս. Մարշալ	60
11. Ֆաշիստների ճանկերում—Թարգմ. ուսանողներից	61
12. Համարձակ տղայի պատասխանը—Թարգմ. ուսանողներից	63
13. Դժվար աշխատանք—Թարգմ. ուսանողներից	64
14. Մաքուր ոգում—Հ. Հայրապետյան	64
15. Մեր հերոսները—Հ. Հայրապետյան	65
16. Պիոներ Պետիկը—Հ. Հայրապետյան	67
17. Մարտը—Հովհ. Թումանյան	69
18. Աշոտի տնկած ծառը—«Լուսաբեր»—ից	70
19. Սերվին—Հռ. Պողոսյան	71
20. Գարուն—Հ. Հայրապետյան	72
21. Պիոներական պարտքը—Հ. Հայրապետյան	73
22. Ըպուռն ու մրջյունը—Խնկո Ապեր	75
23. Սարյակի տունը—Հովհ. Հայրապետյան	76
24. Մեր գետակը—Հ. Թումանյան	77
25. Մեղուններ—Ուշինսկի	78
26. Մուկն ու առնետը—Կոխլով	79
27. Զղջիկը—Թարգմ. ուսանողներից	80

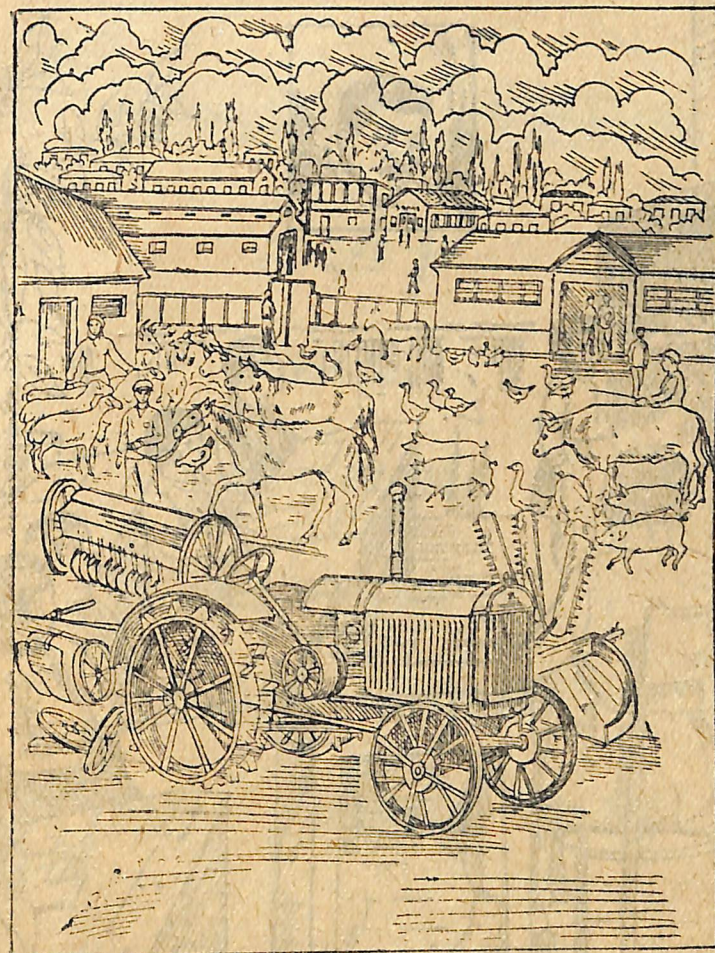
28. Խոսող սարյակը—Լ. Տոլստոյ	81
29. Բաց նամակ մանուկներին—Հովհ. Թումանյան	84
30. Վոսկի ձկնիկը—Ա. Ս. Պուշկին	85
31. Արձագանք—«Լուսաբեր»—Ից	86
32. Անճոռնի ճուտիկը—Ուշինսկի	87
33. Գաղանանոցում—Հ. Հայրապետյան	88
34. Տարվա ամիսները—Ղ. Աղայան	89
35. Մայիսի մեկին աքոորում—Թարգմ. ուսերենից	91
36. Մայիս—Հ. Հայրապետյան	92
37. Մայիսի 1-ին—Հ. Հայրապետյան	93
38. Լեյտենանտ Լեվչենկոն—Փոխ. ուս.	95
39. Վալյան, Պոլինան և Մարինան—Փոխ. ուս.	96
40. Պատմում է «Ռոդինա» ոգանավի շտուրման Մարինան— Փոխ. ուս.	98
41. Ուլիկը—Հովհ. Թումանյան (հեքյաթ)	100
Քերականական և ուղղագրական վարժություններ	105
Հայերեն—ուսերեն բառարան	120
Նյութերի ցանկ	129

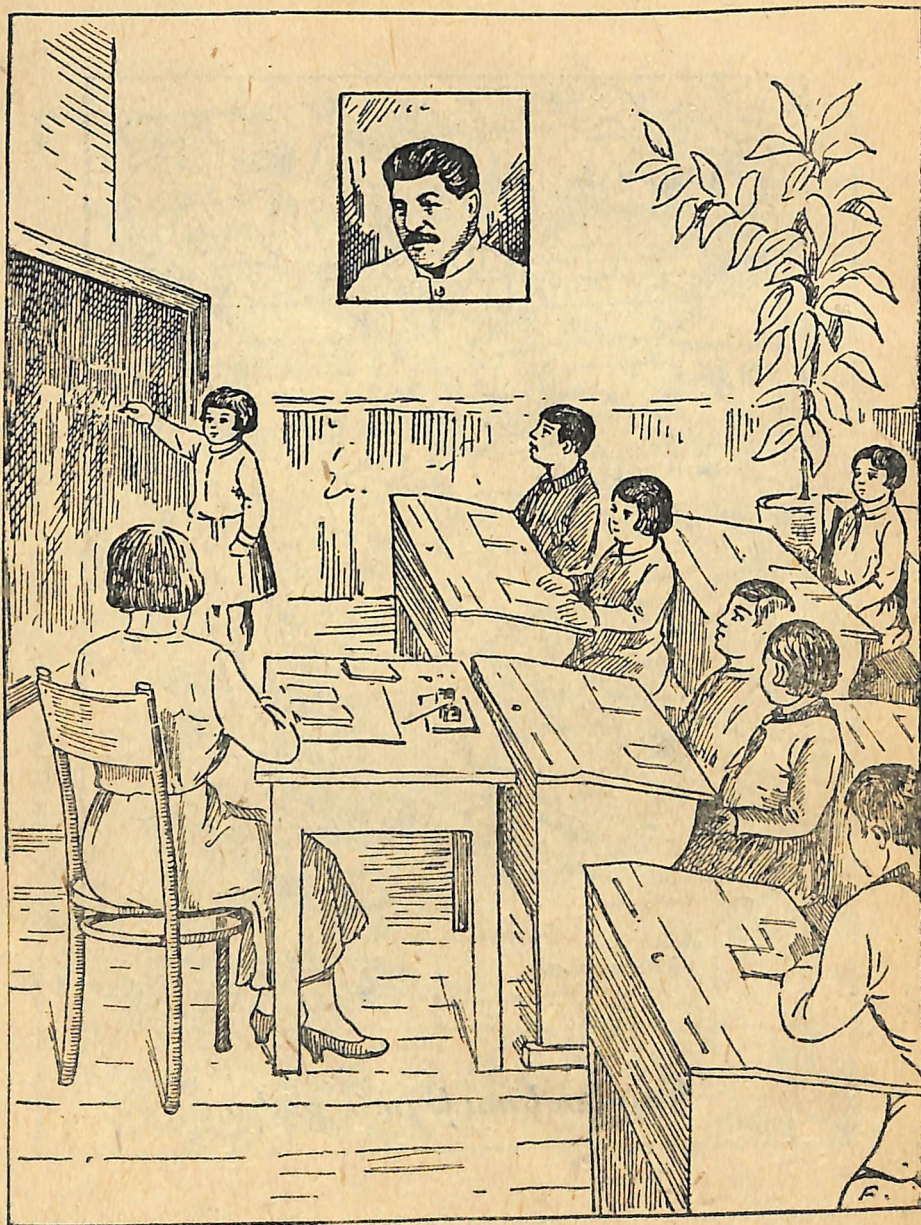
Փիլոսոֆ

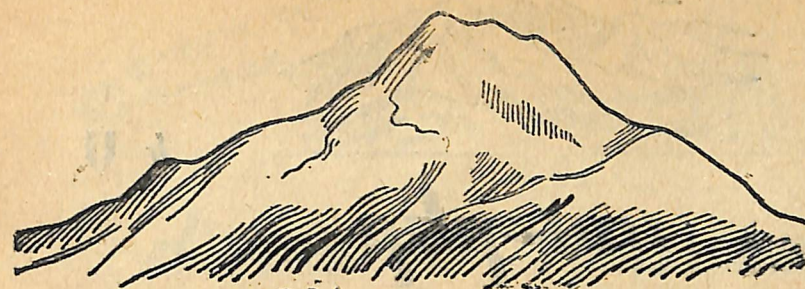
Աշուն

Կոլտնտեսության բակը

Դ ա ս

ա ա ր
ս.

ա ա ր

ա ա

ա-աա

ա-րա

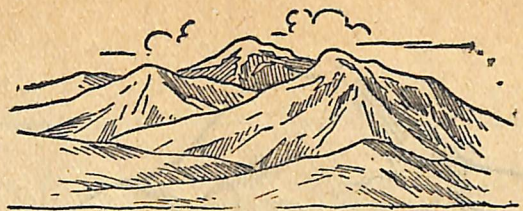
աաա, արա

Արա, աաա սար

ա ա ր աա, աաա սար:

Ն Ն Նրա Նրա

Նրա, աաա սար:

Է Ս

սա-րեր

սար

սարեր

Սա սար ե:

Սար ե սա:

— Արա, առա սար:

— Սար:

— Արա, առա սեր:

— Սեր:

Է սեր, սարեր:

Ա Աս սար ե:

Ճ Մ Տ

ժառ

առառ

ժառ, ա-ռառ

Սա ժառ ե, առ

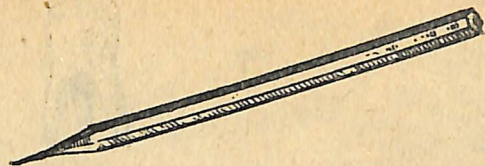
առառ: Տառ, տես

առ ժառ ե, առ ա-

ռառ ե:

Տ ք Տար տար:

Ա Առ, առ Տար ե:

Է Ի Մ

մատիտ

մա-տիտ

Սա մի մատիտ է:

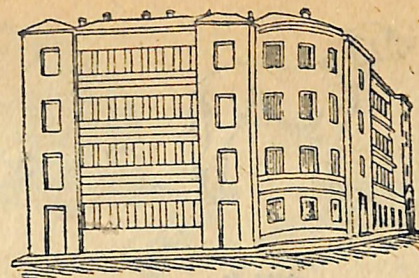
Արա, տես, սա մատիտ է:

Մամա, սա սար է, սա առամ, սա մատ,

սա մատիտ:

Իրա, արի մի մատիտ տամ:

ի մի մաքիւր, ի իրա մ
մամա, արի մի մաքիւր փամ:

ու ն Ն

տուն

Սա տուն է

Սա տուն է, մի սիրուն տուն:

Սա մեր տունն է:

Իրա, արի մեր տուն:

Սիրանն ու Նինան տանն են:

Նինան մի սիրուն մատիտ ունի,

արի, տես:

ու ն փուն Ն Նինա:

Նինան մի մաքիւր ունի:

2 Շ Ե

շուն

Սա շուն է:

Եմման մի շուն ունի: Մի շատ սիրուն
շուն: Շուշան, շուտ արի տես:

Եմման միշտ ասում է.

— Իմ սիրուն շուն, շուտ արի տուն:

Աշուն

Աշուն է, աշուն,

Աշուն է սիրուն:

Ղ ղուն Զ Զամամ է եմմա:
Զուշանն ու եմման մի ղուն
ունեն:

4 Կ

կատու մուկ

Մուկ ու կատու

Իրան մուկ է, Նինան կատու:

— Մուկիկ Իրա, արի, արի:

— Կատու Նինա, ղնտ, ղնտ:

Կիմիկն ու Իրան, Զամամն ու Նինան,
Սանամն ու Մասման աշակերտներ են:

Կ Կ կատու Կ Կ Կիմի
Կիմն աշակերտ է:

լուսին

Լ Լ ՈՒ

Լուսին

Սարի ուսին

Սիրուն լուսին:

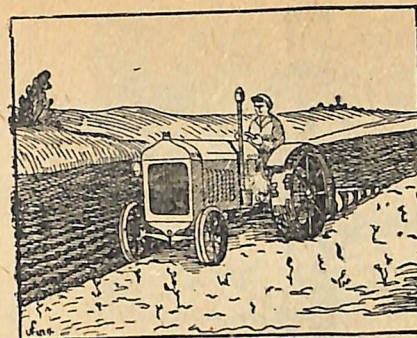
Ուլիկ

Նեւին մի ուլ ուներ, սիրուն ու շեկիկ ուլ:
Նա շատ եր սիրում իր ուլիկին ու միշտ կե-
րակրում եր նրան:

Ուլիկն ուտում եր, ուտում ու մկկում:
Սիրունիկ Լենան ել ասում եր.

— Կեր, կեր, իմ սիրուն ուլիկ, շատ կեր:

Է լուսին Է լուսիկ Պե Պանան
Պանանն ու Լենան ուլ ունին:

" ՎՈՎ

Տրակտորով վարում են

Ուշ աշուն եւ Կոլեկտիվի արտերում ամեն
որ վար են անում: Տրակտորով են վարում, վոր
լավ վարեն ու շուտ ավարտեն:

Ոմարն ու Վալին, Վարսն ու Ավոն լավ
տրակտորիստներ են, շատ են վարում:

Վասոն ու Ռնիկն ել նոր են սովորում տրակ-
տորով վար անել:

ո վ որ վար

Ո վ Ռնիկն ու Վալին արակ-
տորով վար են անում:

Ը Ը

Իմ ընկեր Ոնիկը

Ընկեր Ոնիկը յերկու լավ նկար ե նկարել մեկը նվիրել ե Ոմարին, մեկը՝ Վլասին:

Ոմարը, Ոնիկը, Վաստն ու Վլասը շատ լավ են սովորում ու նկարում:

Իմ ընկերներն են

Շամոն, Կիմիկը, Լեփոնը, Մասման, Ունանը, Վանիկը, Նուռիկը, Իվանը, Տիրանը, Եմման, Սուրենը, Աննան ու Մանիկը:

ը ընկեր չ
ընկեր չենին: ընկեր Արային:

պ Գ

Պիոներ

Պիոներ Ոմարը

Ոմարը պիոներ եր:

Պապը նրան շատ եր սիրում ու միշտ ասում եր.

— Ոմար, պիոները Լենինի պատվերները պիտի կատարի, պիտի լավ սովորի, վոր որինակ Լինի իր ընկերներին:

— Կկատարեմ, սիրելի պապ, Լենինի պատվերները կկատարեմ ու միշտ լավ կսովորեմ, վոր որինակելի պիոներ Լինեմ,—ասում ե պիոներ Ոմարը:

պ պապ պիոներ Մ Մասիկ:
Մասիկն ու Մերրոսը լավ են սովորում:

բ ֆ

Քարտաշ

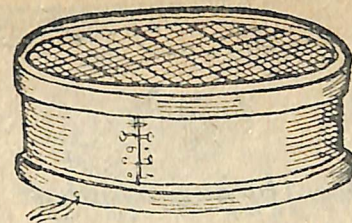
Պետոն ու կարոն քարտաշ են: Նրանք քար են կտրում, քար են տաշում:

Քար են տաշում, վոր լավ-լավ շենքեր շինեն:

Ոմարն ու իվանն ել վարպետ են. քարը քարի վրա շարում, շենքեր են շինում:

Իսկ Պետրոսը, Վանիկը, Լեվոնն ու կարոն քար են կրում ու տալիս վարպետներին, վոր պատերը շուտ-շուտ շարեն, շենքերը շուտ ավարտեն:

բ ֆ ֆար, ֆարսաշ ֆ ֆարսիկե
ֆարսիկեն նոր շինում ե
սարուն:

դ ղ

Մ ա դ

Աղունը մաղում են

Մենք մեր արտերը քաղել ենք, կալը կալսել ենք:

Կոլտնտեսական Սաքոն, Քարմիլեն, Նադին, Ղուկասը, Ամիրեն ու Վաղոն աղունը մաղում են, վոր տանեն աղալու:

Մեր կոլեկտիվի աղունը շատ ե ու մաքուր:

դ ղ ճաղ ղ ղ Ղուկաս
Ղուկասն ու Քարմիլեն
աղուն են մաղում:

դ Դ

Դանակ

Նաղիքի դանակը

Նաղիքը մի սուր դանակ ունի:

Նա դանակով մի սիրուն դարակ եր շինել:
Դարակի վրա դրել եր իր տետրակը, պատիկ
քանոնը, կարմիր ու դեղին մատիտները:

— Նաղիք, Նաղիք, քո դարակի նման մի
դարակ եմ շինել, արի տես, — ասում ե Դանելը:

— Շատ լավ դարակ ե, Դանել: Վաղն ասենք,
վոր Հուկասն ու Քարմիրեն ել դարակ շինեն, —
ասում ե Նաղիքը:

դ դանակ Դ Դանել:

Դանելն ու Նաղիքը դարակ են
շինել:

բ Բ

Բադ

Նաղիքն ու բադը

Իմ ընկեր Նաղիքը բադի մասին մի վոտա-
նավոր ե սովորել:

Վոր բադ ե տեսնում, ասում ե.

Բադիկ, բադիկ,

Կարմիր տոտիկ,

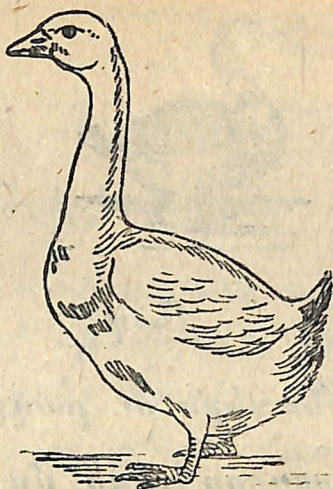
Իմ սիրունիկ:

Ասա տեսնեմ՝

Եդ ուր բարով,

Շորոր տալով:

բ.բ բադ Բ Բ Բարկեն
Բարկենն ու Բադիկն
ընկերներ են:

Գ Գ

Ս ա գ

Բաղն ու սագերը

Բաղիկը բախում շատ դեռ ու դեն ընկավ աւմեկ եւ տեսավ, վոր սագերի մի շարան որոր ու շորոր տալով գալիս է:

— Բարե՛վ, բարե՛վ, սիրունիկ սագեր: Ո՞ւր եք գնում որոր-շորոր:

— Գնում ենք դեպի գետակը, վոր գեր վոր-գեր գտնենք ուտենք, վոր լողանանք մեր գետակում, իրիկունը կուշտ ու մաքուր ելի գանք տուն:

գ գ սագ Գ Գ Գարեգին
Գարեգինը սագ ունի:

Հ Հ

Հ ո վ ի վ

Հովիվ Հասանը

Կոլտնտեսական Հասանը հովիվ է, կոլեկտիվի հոտն է պահում:

Հովիվ Հասանը պահապան շներ եւ ունի: Կեսորին հոտը նստում է հովին, գետի մոտ: Հասանն եւ իր ընկերների, Բագրատի ու Ղամբարի հետ, գետում լողանում է ու լողալ սովորում:

Հասանը շատ լավ հովիվ է: Նա իր հոտը շատ է սիրում:

ե հովիվ Է Հասան:
Հասանը շատ լավ հովիվ է:

թ թ

Մեր թերթը

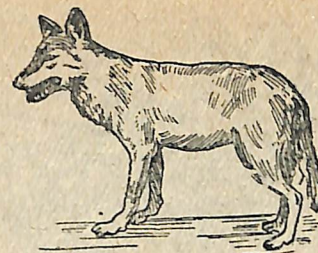
Մեր պատի թերթի անունը «Պատանի պիոներ» է։ Սա մեր թերթի ութերորդ համարն է։

Թերթը գրում են թեկին ու թուփին։ Նկարում են Գամբարը, Թադին, Բաբան ու Հասանը։

Շատ պիոներներ գալիս են մեր թերթը տեսնելու։

Մեր դիրեկտոր ընկեր Թադին մեր պատի թերթը շատ է հավանում։

թ թերթ թ Թադի։
ընկեր Թադին մեր թերթը հավա-
նում է։

յ Յ

Գայլ

Գայլը

Ուշ աշուն էր, յերկինքն ամպոտ էր։ Յերեք որ էր գայլը ման էր գալիս, վոր մի բան գտնի ուտելու։ Յերրորդ որը յեկել ու կանգնել էր գյուղի մոտ, բլրի վրա։

— Գոնե մի հիմար եշ, կամ թե մի լղարիկ հորթ հանդիպեր։

Այդ ըոպեյին վորսորդ Յաշարը վորսի յեր գնում։ Գայլին վոր տեսավ, դիրք մտավ և մեկ ել... կրակ... Գայլը վայր ընկավ։

յ գայլ Յ Յաշար։
Գայլը վայրենի կենդանի չէ։

Ի Խ

Խաղող

Խաղողն արդեն հասել է:

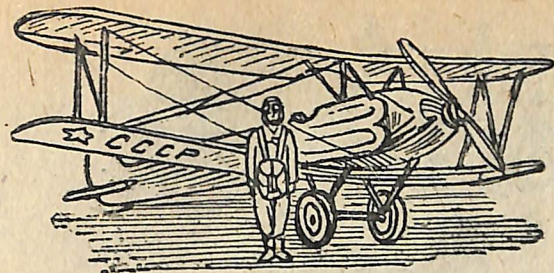
Խանութները խաղողով լիքն են:

Կոլտնտեսականներն ամեն իր ավտոներով ու սայլերով խաղող են բերում: Ավտոների և սայլերի շարանը կանգ է առնում «Արարատ» տրեհատի մոտ: Հետո հերթով մտնում են բակը:

Խաղողն ընդունում է պահեստապետ Խորենը: Նա շատ ուրախ և սրախոս մարդ է:

Իս խաղող Իս Խորեն:

Խորենը խաղող ղար է սիրում:

Հ Զ

Ոդաչու Վաչիկը

Վաչիկը վորոշել էր ոդաչունների ուսումնարանը մտնել: Խեչո պապը չեր թողնում:

— Ինչո՞ւ չես թողնում, — ասում էր Վաչիկը:

— Վախենում եմ վնաս պատահի:

— Մի վախենա, պապի, վոչինչ չի պատահի: Հիմա շատ ոդաչուններ կան: Միթե չես լսել հերոս ոդաչուններ Չկալովի, Բայդուկովի, Բելյակովի, Լյապիգեվսկու, Մուրկովի, Ոսիպենկոյի, և մյուսների մասին:

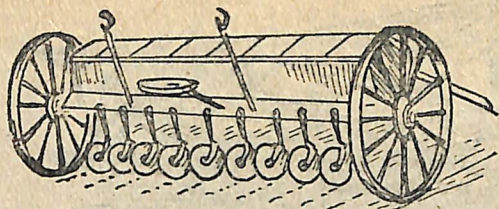
Չորս տարուց հետո Վաչիկն արդեն ավարտել էր ոդաչունների ուսումնարանը:

Կարմիր բանակի տոնին շատերի հետ Վաչիկն ել ոդումն էր:

չ չորս ոդաչու Զ Չկալով:

Պիր ու գրիչ Մեչկին,

Չիր ու չամիչ Վաչիկին:

9 8

Շարքացան

Աշնանացան

Որերը վաղուց սկսել են ցրտել:
Քամին քշում ու ցրիվ է տալիս չոր խո-
տերը, կարմիր ու դեղին տերեւները:

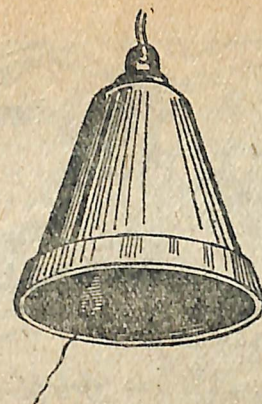
Աշնան այս որերին կոլտնտեսականներն
արտերումն են. ցանք են անում:

Կոլտնտեսական Յաշարը, Հրայրը, Վաղինակը,
Մանյան ու Յուլակն արտերում շարքացանով
ցորեն են ցանում:

Յուրտ աշուն է, ուշ աշուն է,
Տերեւները ցիր ու ցան,
Արտ ու հանդում ցանք են անում
Տրակտոր ու շարքացան:

յ ցանկ Մ Մոլակ:

Մոլակը շարքացանով ցորեն է
ցանում:

7 9

Զանգ

Դեպի դպրոց

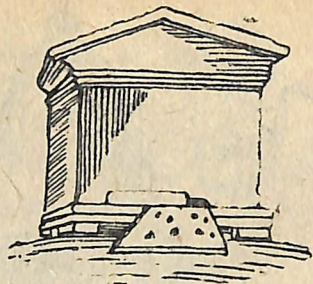
— Ազիզ, Զեյնալ, Յաշար, դարձնեցեք, վեր
կացեք: Հիմի ուր վոր է, զանգը կտան:— Ասում
է նրանց հայրիկ թեմուրը:

Յաշարը, Ազիզն ու Զեյնալն այս վոր լսե-
ցին, իսկույն վեր կացան:

Մայրիկը նրանց քաղցր թեյ, հաց ու պանիր,
մեղր ու կարագ տվեց:

Նրանք կերան, պալուսակները վերցրին և
վազեցին դպրոց:

յ զ ցանգ Զ Զ Զեյնալ
Զեյնալը գերապանցիկ է:

Փ Փ

Փեթակ

Այս ի՞նչ բզզոց է, ի՞նչ տզզոց...

Փեթակն է, փեթակը, մեղուների տնակը:

Այստեղ կան զանազան մեղուներ, մի քանի հազար բանվոր, մի քանի հարյուր արու և մի մայր մեղու:

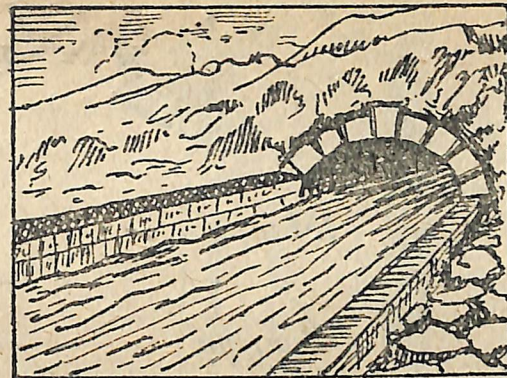
Գարունը վոր գալիս է, փեթակը զարթնում է. մեղուները շարունակ ներս ու դուրս են անում:

Իսկ աշնանը մեղուները փակվում են փեթակում և մինչև գարուն դուրս չեն գալիս:

Փեթակում յուրաքանչյուր մեղու իր անելիքն ունի:

Փ փեթակ չի փանախ:

Կոյրնսրեսակսն փանախը յոր փեթակ ունի:

Զ Ձ

Զրանցք

Մինչև Խորհրդային իշխանությունը Հայաստանի շատ վայրերում դաշտերը ջրելու ջուր չկար:

Բայց այդ վատ ուրերը վաղուց են անցել:

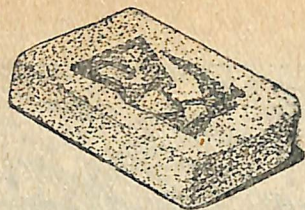
Խորհրդային իշխանությունը շատ Զրանցքներ շինեց և մեր անջուր դաշտերին ջուր տվեց:

Հիմա Զրանցքների միջով ջուրը հոսում և հազարավոր հեկտար հողեր է ջրում:

Շատ Զրանցքներ են շինվել նաև Խորհրդային Վրաստանում, Ադրբեջանում և մյուս Խորհրդային Հանրապետություններում:

զ զրանցք Զ Զախար:

Զախարը զրում է բանգարանոցը:

ռ Ռ

Ռեալիոն

Ռադիո

Խորհրդային իշխանութիւնից առաջ մեր
յերկրում ռադիո չկար: Հիմա համարյա ամեն
մի տան մեջ ռադիո կա:

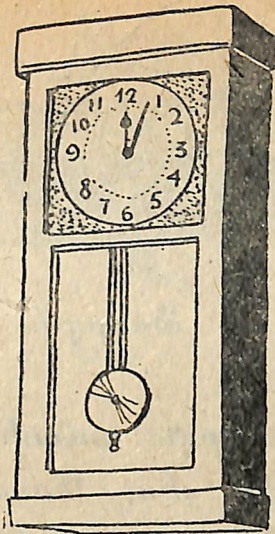
Աշխատանքից հետո կոլտնտեսականները հա-
վաքվում են կոլտնտեսութեան ակումբը և լսում
են զեկուցումներ, յերգեր՝ հայերեն, ադրբեջա-
ներեն, ռուսերեն և այլ լեզուներով:

— Կեցցե՛ք Խորհրդային իշխանութիւնը,—
ասում ե միշտ Ռասուլ պապը:—Տես ի՜նչ հնարք
ունի, յե՛...

ռ ռադիո Ռ Ռասուլ:

Ռասուլը կոլտնտեսական ակումբ

բում ռադիո յե լսում:

ժ ժ

Պատի ժամացույցը

Թիկ, թակ, թիկ, թակ... Գիշեր ու ցերեկ
պատի ժամացույցն ե խոսում, ժամանակն ե
ցույց տալիս:

— Սառա, ժամի քանի՞սն ե,—հարցնում են
փոքրիկ Զալալն ու Ժորան:

— Ի՞նչ կա փոր,— ասում ե Սառան:

— Ժողովի պետք ե գնանք: Մոպրի ժողով
ե: Ընկեր ժիրայրը պետք ե խոսի արտասահ-
մանում գտնվող մեր հեղափոխական յեղբայր-
ների և քույրերի մասին:

ժ Ժամացույց ժ Ժաննա:

Ժիրայրն ու Ժաննան ՎՊՄՊ-ի
անդամ են:

Ֆ Ֆ

Ֆուրգոն

Հանգստյան որվա առավոտյան մեր պիոնե-
րական շոկատից յես, Մուստաֆան, Ֆեդյան,
Ժաննան, Խատիջան, Ջալիլը, Լաթիֆան, Ջավադն
ու Ֆաթման ֆուրգոնով գնացինք մոտիկ գյու-
ղըն զբոսանքի:

Գյուղի դպրոցում յելույթ ունեցանք:

Լաթիֆան ու Մուստաֆան յերգեցին, Ջալիլն
ու Ջավադը պարեցին, Խատիջան վոտանավոր
արտասանեց: Հետո պատեֆոն նվագեցինք:

Շատ լավ և ուրախ ժամանակ անցկացրինք:

Կոլտնտեսականները և գյուղի աշակերտները
մեզնից շատ գոհ մնացին:

Ֆ ֆուրգոն ֆ ֆարսի:

ֆարսիյն ու ֆարսան պարե-

ֆոն ունեն:

Ճ Մ

Ծ ա ո

Ծ ա ո ա տ ու ն կ

Այս տարի գարնանը, դպրոցի բակում մենք
շատ ծառեր տնկեցինք: Բոլոր դասարանների
աշակերտները, թե փոքր, թե մեծ, թե աղջիկ
և թե տղա, մասնակցում էին ծառատունկին:

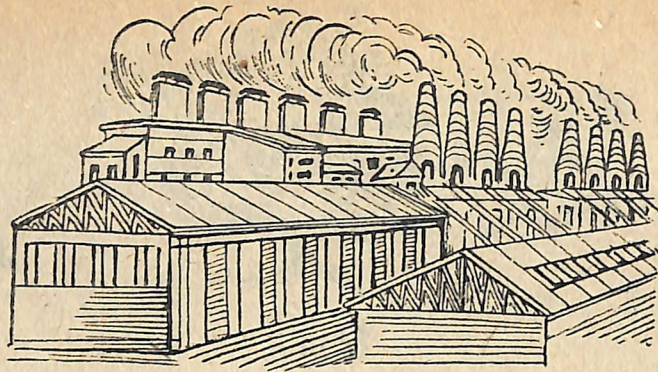
Իմ ընկերներից Ծաղիկը, Ռաշիդը, Ժենյան,
Ֆաթման, Արփիկը և Հրաժինն իրենց տան բա-
կերում նույնպես ծառեր են տնկել, իսկ Ֆլորան,
Սոֆիկն ու Ժորան ծաղիկ ել են ցանել:

Մեր դպրոցը վորոշել է մոտիկ գործարանի
բակում ծառեր տնկել և բանվորների համար
ծաղկանոց պատրաստել:

Ճ Ծաղիկ Ճ Ծարուր:

Ծաղիկն ու Ծարուրը Ծառեր են

տնկում:

Կառուչուկի գործարանը

Քաղաքից դուրս մի մեծ ու լայն տարածու-
թյան վրա շինված է Յերեվանի Սինթետիկ կա-
ռուչուկի գործարանը:

— Նայիր, Ծաղիկ, — ասաց Ծովիկը: — Շատ
ժամանակ չի անցել այն օրից, յերբ այս տա-
փարակի վրա ցորեն ու գարի եյին ցանում: Իսկ
այժմ, տեսնում ես, մեր ստախանովական բան-
վորները հսկա գործարան են կառուցել:

Ծովիկն ու Ծաղիկը, տրամվայից իջնելով,
մտան գործարանի պարտեզը: Պարտիզում դա-
նազան գույնի ծաղիկներ կային: Հանգստի ժամ
եր: Մի խումբ բանվորներ նստարանին նստած,
խոսում ու ծիծաղում եյին:

— Իսկական գործարանային քաղաք է, — աս-
աց Ծաղիկը:

ճ ճ

Ճանճ

Աներես Ճանճը

Տաճատը ճաշում էր:

— Տը՛ղղ... Հանկարծ մի ճանճ յեկավ նրա-
տեց Տաճատի ճակատին:

Տաճատը քշեց:

— Տը՛ղղ... Ճարպիկ ճանճն իջավ Տաճատի
քթին:

— Ո՛ւֆֆ, — արավ Տաճատը և քշեց:

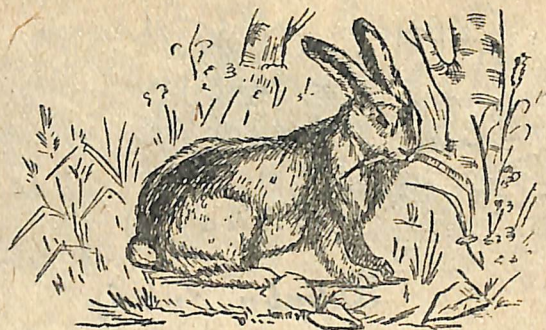
— Տը՛ղղ... Աներես ճանճն իջավ Տաճատի
յերեսին:

— Ո՛ւֆֆ, այ աներես, ել նստելու տեղ չկա,
ինչ է: — Ասաց Տաճատը և մի փափուկ ապտակ
տվեց իր յերեսին:

Այս անգամ ճանճը սատկած գետին ընկավ:

Ե Ե ԵսնԵ Ե Ե Եսպոնիս

ԵրԵրսն Եսպր գայիս է:

Ճագար

Մի որ Տաճատը մի ճերմակ ճագար բերեց
դպրոց:

— Վորքան սիրուն է,—ասաց Գամբարը:

— Ճակատը տես, ճակատը, — ասաց Ծա-
ղիկը:

— Ճարպիկ է, ճարպիկ,—ասաց Շամամը:

— Վոտները կարճ են,—ասաց Ժորիկը:

Ճագարին դրին մի նոր վանդակում և պա-
հեցին դպրոցի բնագիտական կաբինետում: Տա-
ճատն ու իր ընկերները ճագարի համար միշտ
կեր էյին բերում՝ ճակնդեղ, գազար և այլն:

Ճուտը

Ճի՛վ, ճի՛վ, ճվճվան,

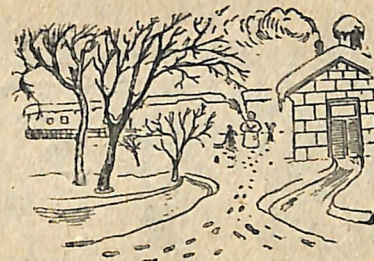
Յեկավ ճուտը ճտճտան,

Հեռացել է իր մորից,

Վախեցել է ուրուրից:

Ճվճվում է, ճվճվում,

Իր մայրիկին է կանչում:

ձ Զ

Ձմեռ

Ձմեռ է: Ձյունը ծածկել է դաշտ ու այգի,
և ար ու ձոր: Գետն ու առուն լուել են:

Ձիերը, կովերը,՝ վոչխարներն ապրում են
տաք գոմերում: Վայրի՝ կենդանիները տաք մուշ-
տակներ են հագել:

Կոլտնտեսականները՝ ձմռան՝ համար ունեն
ջվախներով ալյուր ու ձավար, կախաններով խա-
ղող, տանձ ու խնձոր, կողովներով՝ ձու:

Յերեխաները ձյունից ու ցրտից չեն վախե-
նում: Նրանք սահում են, սղդում, ձնագնդի յեն
խաղում, ձնե մարդ շինում:

չ չմեռ Զ Ձմռան համար:

Կոլտնտեսականները կախաններով

փանչ ու խնչոր ունեն:

Զմռան յերգ

Տեսեք, տեսեք
 Զյուն ե գալիս
 Փաթիլ-փաթիլ,
 Սպիտակ,
 Ծառ ու ծաղիկ,
 Փողոց ու տուն
 Վողջ առել ե
 Իրա տակ:
 Զան, ջան ձմեռ,
 Հագար բարով,
 Ի՞նչ ուրախ եսք
 Մենք այսոր.

Զնե տներ
 Յեվ ձնե մարդ
 Մենք կշինենք
 Ամեն որ:

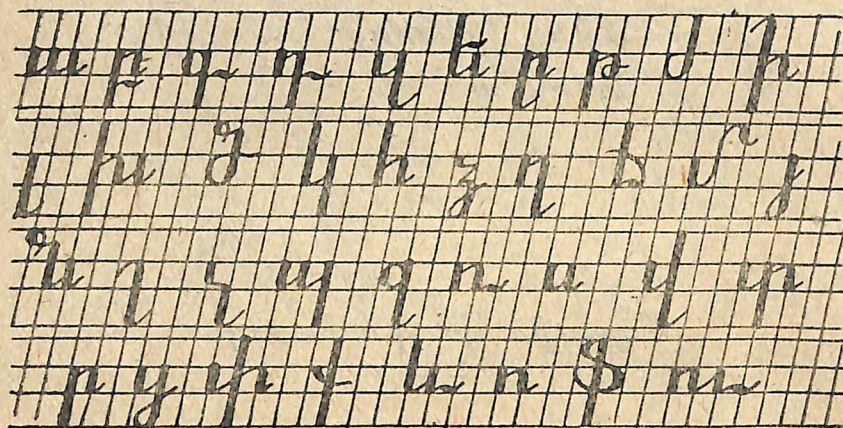
Տպագիր փոքրատառեր

ա բ գ դ զ ե ը թ ժ ի
 լ խ ծ կ հ ճ զ ճ մ յ
 ն շ չ պ ջ ո ս վ տ ր
 ց փ ք և ո ֆ ու

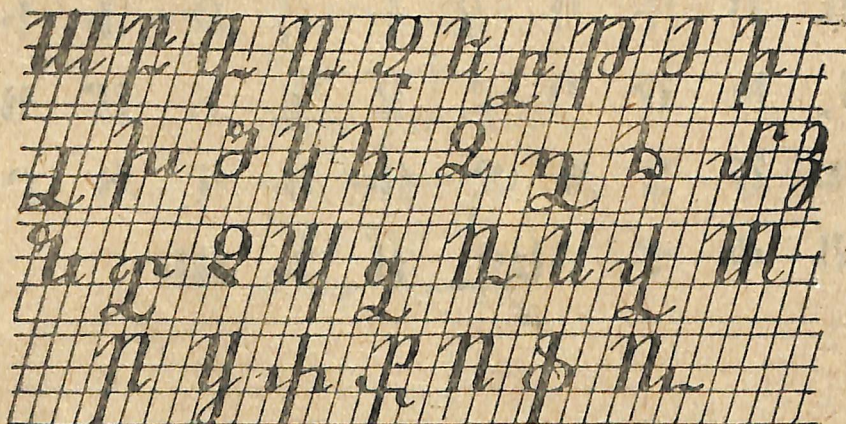
Տպագիր մեծատառեր

Ա Բ Գ Դ Զ Ե Ը Թ Ժ Ի
 Լ Խ Ծ Կ Կ Զ Դ Ճ Մ Յ
 Ն Շ Չ Պ Զ Ռ Ս Վ Տ Բ
 Ց Փ Ք ՅԵՎ Ո Յ ՈՒ

Ձեռագիր փոքրատառեր

Ձեռագիր մեծատառեր

Սովորենք համբել

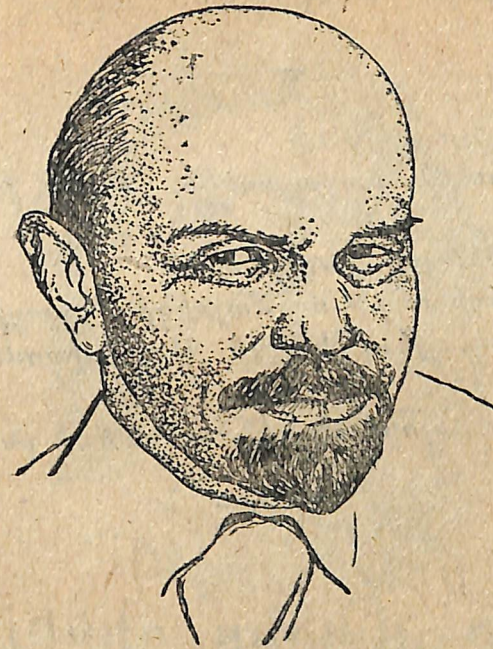
- 1 մեկ
- 2 յերկու
- 3 յերեք
- 4 չորս
- 5 հինգ
- 6 վեց
- 7 յոթ
- 8 ութ
- 9 իննը
- 10 տասը

- 11 տասնմեկ
- 12 տասներկու
- 13 տասներեք
- 14 տասնչորս
- 15 տասնհինգ
- 16 տասնվեց
- 17 տասնյոթ
- 18 տասնութ
- 19 տասնիննը
- 20 քսան

- 10 տասը
- 20 քսան
- 30 յերեսուն
- 40 քառասուն
- 50 հիսուն
- 60 վաթսուն
- 70 յոթանասուն
- 80 ութսուն
- 90 իննսուն
- 100 հարյուր

- 200 յերկու հարյուր
- 300 յերեք հարյուր
- 400 չորս հարյուր
- 500 հինգ հարյուր
- 600 վեց հարյուր
- 700 յոթ հարյուր
- 800 ութ հարյուր
- 900 իննը հարյուր
- 1000 հազար

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

1. ԼԵՆԻՆԻ հետ

Իմ հայրը շոֆեր էր:

Մի անգամ նա Լենինին ավտոմոբիլով զբոսանքի
պետք է տաներ:

Հորս խնդրեցի, վոր ինձ ել տանի:

— Ձի կարելի, շուտով Լենինը գալու յե, — պատաս-
խանեց հայրս:

Քիչ հետո Լենինը դուրս յեկավ և ուզեց ավտոմո-
բիլ նստել:

Ինձ նկատեց և հարցրեց.

— Ո՞ւմ տղան ես:

— Ի՞մն ե, — պատասխանեց հայրս:

— Անունդ ի՞նչ ե:

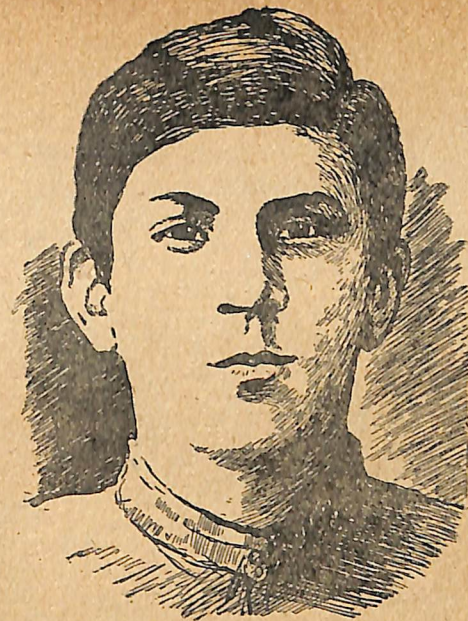
- Պետյա:
- Դե, նստիր, Պետյա, ավտոմոբիլով ման գանք:

Ավտոմոբիլը սլացավ:
Յերբ հասանք հրապարակին, լենինն ինձ իջեցրեց
և ասաց.
— Նո՛ւ, Պետյա, վազիր տուն:
Յես վազեցի տուն ու մայրիկիս ասացի.
— Մայրիկ, յես լենինի հետ ավտոմոբիլով ման
յեկա:
Հետո այս բոլորի մասին պատմեցի ընկերներին:

Մեր լենինը սիրելի
Մսել է լավ սովորի:

ՀԱՐՑԵՐ

Մեկ օր ի՞նչ խնդրեց Պետյան իր շոֆեր հորը:
Ի՞նչ պատասխանեց հայրը:
Ի՞նչ հարցրեց լենինը:
Պետյայի հայրն ի՞նչ պատասխանեց:
Հետո լենինն ի՞նչ առաջարկեց Պետյային:
Պետյան ի՞նչ ասաց իր մորը:

2. Ընկեր ՍՏԱԼԻՆԻ պատանեկությունը

Հիշում եմ Գորու ծխական դպրոցում սովորելու
տարիները:

Իոսիֆ Զուլաշվիլին նիհար, բայց ամբակազմ տղա
յեր: Կենսուրախ ու ընկերասեր՝ նա միշտ շրջապատ-
ված էր լինում ընկերներով: Նա առանձնապես սիրում
էր իր հասակակիցների հետ զնդակ և «լախտի» խաղալ:
Իոսիֆը կարողանում էր ընտրել լավագույն խաղացող-
ներին և այդ պատճառով ել մեր խումբը միշտ տա-
նում էր խաղը:

Իոսիֆը սովորեց հիանալի նկարել, թեև այն տա-
րիներին դպրոցում մեզ նկարչություն չէյին սովորեց-
նում:

Իոսիֆը շատ գրքեր էր կարդում և կարդացածի
մասին պատմում էր մեզ:

Իոսիֆ Զուգաշվիլին աչքի յեր ընկնում իր համես-
տությամբ և լավ, զգայուն ընկեր եր: Նա չեր գոռո-
զանում, վոր մեզանից ավելի ընդունակ եր, այլ ընդհա-
կառակր, ոգնում եր մեզ նկարել աշխարհագրական
քարտեզներ, լուծել խնդիրներ, պատրաստել դասերը:

Արալինը մեզ ուրախ, յեր-
զանիկ կյանք փոխեց:

ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞նչպես եր սովորում ընկեր Ստալինը:

Ի՞նչպես եր վերաբերվում ընկեր Ստալինը գեպի իր ըն-
կերները:

3. Ընկեր ՍՏԱԼԻՆԸ և Մամլաքյաթը

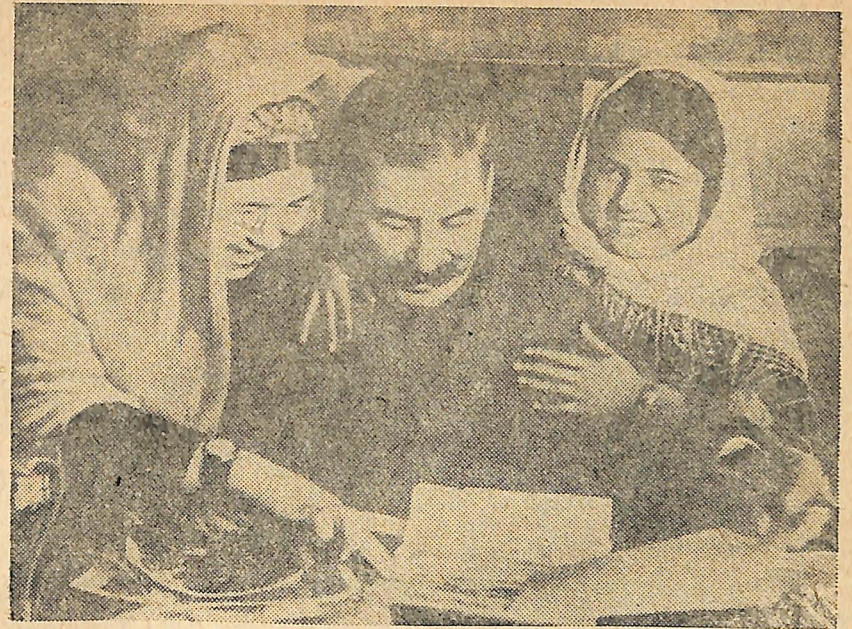
— Իմ թանկագին ընկեր պիոներներ և հոկտեմբե-
րիկներ:

Յես Տաշիկստանի մանուկներից ձեզ վողջույն եմ
բերել:

Յես յեկել եմ Մոսկվա, մեր սիրելի Ստալինի մոտ:

Յես տասներկու տարեկան եմ, սովորում եմ դպրո-
ցում:

Վորքան յերջանիկ եմ, վոր տեսա ընկեր Ստալինին,
խոսեցի նրա հետ:

Ինձ՝ բարեվերիս, ընկեր Ստալինը ժպտաց և ասաց.

— Մամլաքյաթ, ի՞նչպես ես սովորում:

Յես պատասխանեցի.

— Սովորում եմ գերազանց:

Յերբ իմացավ, վոր լավ եմ սովորում, ընկեր Ստա-
լինը նորից ժպտաց:

4. Մարիա Դեմչենկոն ընկեր ՍՏԱԼԻՆԻ մոտ

... Յերբ ծափերը դադարեցին, ընկեր Ստալինը նայեց
ինձ և ասաց.

— Դե, ընկեր Դեմչենկո, հիմա նպատիր...

Յես սկսեցի պատմել: Պատմում եյի առաջվա ժամա-
նակների մասին, թե ինչպես եյին աշխատում: Պատ-
մեցի, թե ինչպես հաջողվեց ինձ և ընկերներին հեկտա-
րից հինգ հարյուր ցեղաներ ճակնդեղ ստանալ...

Պատմում եմ ու նայում ընկեր Ստալինին: Յե՛վ
տեսնում եմ, փորձա փոշմիխոսք բաց չի թողնում. մեկ
ժպտում, մեկ ել հավանության նշան ե տալիս...

Խոսեցին նաև կոլտնտեսուհիները:

Վերջում խոսեց նաև ընկեր Ստալինը:

Նա շատ հետաքրքրական բաներ ասաց.

— Առաջ մեզ մոտ այդպիսի կանայք չկային: Յես
հիսուն ու վեց տարեկան եմ արդեն, բավականին
տղամարդ ու կին աշխատավորներ եմ տեսել, բայց
այսպիսի կանանց չեմ հանդիպել: Սրանք բոլորովին նոր
մարդիկ են:

Բաժանվելիս ընկեր Ստալինն ինձ հարցրեց.

— Սովորել ուզո՞ւմ ես, Դեմչենկո:

— Այնպես եմ ուզում, — պատասխանեցի:

Ընկեր Ստալինը շուռ յեկավ գեպի իր զինակից-
ները և ասաց.

— Ընկերներ. Դեմչենկոն սովորելու յե գնում:

Գյուղատնտես ե դառնալու:

Նա ամուր սեղմեց ձեռքս և մենք բաժանվեցինք:

Մարվա յեղանակները — չմեռ,
գարուն, ամառ, աշուն:

Զմեռվա ամիսները — դեկտեմ-
բեր, հունվար, փետրվար:

Ընկեր ՎՈՐՈՇԻՆՈՎԸ

Խորհրդային Միության մարշալ,
Պաշտպանության ժողովրդական կոմիսար

5. Անհաղթ բանակը

Կարմիր Բանակը,
Անհաղթ բանակը,
Մեր Խորհուրդների
Արթուն պահակը,
Զգաստ և անքուն
Գիշեր ու ցերեկ
Դիտում ե, հսկում,
Վոր չար թշնամին
Մոտ չգա յերեք
Խորհրդի յերկրին:

Ուռն, ուռն, մեր
Կարմիր Բանակին՝
Բանվոր, գյուղացու
Արթուն զավակին:

Պարիշի վոչ մի թիւ հողը չենք
ուզում: Բայց մեր հողն էլ, մեր
հողից վոչ մի վերջուկ վոչ վո-
ժի չենք քա:

Կեցցե անհաղթելի Կարմիր
Բանակը:

6. Հայրենասերը

Սահմանապահը լապտերը ձեռքին մոտեցավ մի
կուշ յեկած տղայի, վորը կլինեք տասը տարեկան:
— Այստեղ ի՞նչ ես անում, տղա: Մոլորվե՞լ ես:

Տղան շրթունքները շարժեց, սակայն խոսել չկա-
րողացավ:

— Ե՛, դու բոլորովին սառել ես:

Սահմանապահը զանգահարեց կայան՝ հերթապահին:

— Այստեղ մի փոքրիկ տղա յենք գտել: Սառել է
ցրտից: Յերևում է պիտներ ե, կարմիր վզկապ ունի...

Մի քանի րոպեյից հետո տղան պառկած էր հրա-
մանատարի սենյակում, բրդե տաք վերմակով փաթաթ-
ված:

Բժիշկը նրա այտերին ու ականջներին վազելին եր
քսում:

— Բոլորովին սառել է տղան,—ասաց նա հրա-
մանատարին,—ձեռքերի մի մասն էլ ցրտահար է յե-
ղել:

— Զը՛, այժմ լսվ ես զգում քեզ: Կարծես տաքացար...
Հիմա թեյ կբերեն:

Տղան բացեց աչքերը:

— Անունդ ի՞նչ ե:

— Միշա, — կամաց պատասխանեց տղան:

— Թեյ ուզում ես...

Միշան բացասաբար գլուխը շարժեց:

— Յես պետին եմ ուզում, — ասաց տղան:

— Պետին ի՞նչ ես անում:

— Հայրս ե ուղարկել:

— Պետը յես եմ, ասա: Սակայն ինչո՞ւ հայրիկդ քեզ
առանց վերարկուի յե ուղարկել, այն ել այս յեղանակին:

— Մուշտակս... վառարանի վրա չորացնում եյի,
հսկ վերցնել անհնարին եր:

— Իսկ ինչո՞ւ չեր կարելի:

— Մեզ մոտ ինչ-Վոր մարդիկ եյին յեկել: Նրանց
մոտ ուռմբեր և ատրճանակներ կային: Հայրիկս հազիվ
շշնջաց ականջիս, Վոր գամ ձեզ հայտնեմ:

Պետը լրջացավ:

— Քանի հոգի եյին նրանք, — հարցրեց նա:

Միշան լարեց հիշողությունը:

— Յոթ-ութ հոգի կլինեյին, գրսում ել կային, սա-
կայն մութն եր, չեյին նկատվում:

— Ռումբեր ունեյին:

— Այո: Ինքս տեսա: Մուշտակների տակ թաղցրել
եյին: Ատրճանակներ ունեյին:

— Իսկ նրանք հորդ չեյին ասում ուր տանել իրենց,
դեպի Վոր կողմ, — հարցրեց պետը:

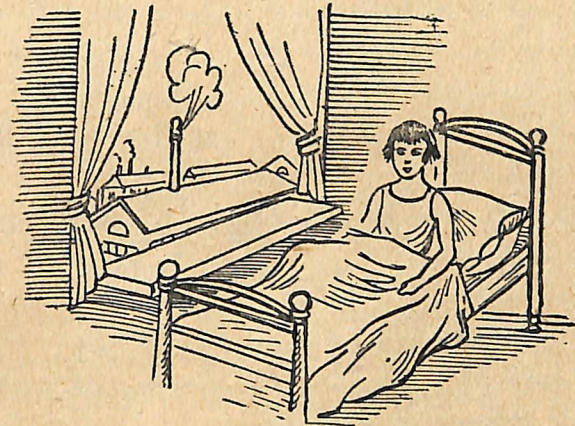
— Ասացին, սակայն լավ չհասկացա: Սեմկինո ասա-
ցին, թե Սավկինո գետի ուղղությամբ:

— Տնից Վաղո՞ւց ես դուրս յեկել:

— Տասներկուսին...

Պետը նայեց ժամացույցին և արագ Վոտքի կանգնեց:
Նա հագավ շինելը, ստուգեց մաուզերը և նայելով
ժպտացող Միշային, գնաց դեպի դուռը:

— Դե, բարի գիշեր, հերոս պիոներ: Վաղը կխոսենք:

7. Շշակի յերգը

Հեռու ծայրից քաղաքի

Յերգն ե հնչում շշակի.

«Պատիկ աղջիկ, Վեր կաց, Վեր,

Վաղուց արևն ե ծագել.

Հիմի արդեն դպրոցում

Վաղուց քեզ են սպասում»:

Հեռու ծայրից քաղաքի

Յերգն ե հնչում շշակի.

«Մանուկներին եմ կանչում,

Մայրիկներին եմ կանչում,

Հայրիկներին եմ կանչում,

Աշխատանքի յեմ կանչում»:

ՀԱՐՑԵՐ

Վճռեղից Է հնչում շշակի ձայնը:

Ի՞նչ ե ասում այդ ձայնը:

8. Յերկու կոլտնտեսական

Վահանն ու Սողոմոնն աշխատում էյին միևնույն
կոլտնտեսութեան մեջ:

Վահանն ամբողջ որն աշխատում եր:

Իսկ Սողոմոնը դաշտ եր դուրս գալիս, մի կես ժամ
աշխատում, հետո նստում՝ հանգստանում:

Հաճախ ել աշխատանքի չեր գալիս:

Աշունը յեկավ:

Կոլտնտեսականներն սկսեցին հաշվել, թե ով ինչ-
քան ե աշխատել:

Սողոմոնի աշխուրդ քիչ եր:

— Ինչո՞ւ, — բարկացավ նա:

— Իսկ դու ինչպե՞ս էյիր աշխատում, քանի՞ որ ես
բացակայել, — հարցրեց Վահանը:

— Այդ քեզ չի վերաբերում:

— Մի տես, թե ինչ ե գրված քո գլխույկում:

Սողոմոնը կարդաց.

ՈՎ ԼՍՎ ՅԵՎ ՇՍՏ Ե ԱՇԽԱՏՈՒՄ, ՆԱ ՇՍՏ Ե
ՍՏԱՆՈՒՄ

ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞նչպիսի կոլտնտեսականներ էյին Սողոմոնն ու Վահանը:
Ի՞նչ ե գրված կոլտնտեսականների անդամագրքույկում:

9. Պիտներ Պավլիկ Մորոզովը

Կանչում են նրան

«Պաշկա Կոմունիստ»:

Ի՞նչ անենք՝ փոքրիկ,

Լեզվանի յե խիստ:

Նոր ե լրացել

Տասներեք զարուն,

Կարմիր վզկապն՝ ե

Վզին փայլվում:

Քեռու գլխարկն ե

Քաշել աչքերին,

Բայց մի նայեցեք

Նրա գործերին.

Փայտ ե կոտորում

Մայրիկի համար,

Նոր ու նոր բաներ

Գիտե անհամար,

Դպրոց ե գնում,

Աշխատում աշխույժ,

Խաղում, հապաքում

Նոր յեռանդ կուժ,

Վնչ՝ մի ժամանակ

Զի լինում տխուր,

Գիրքն ու տետրակը

Պահում եմաքուր,

Սրած՝ ե պահում

Ծայրը մատիտի...

Ամեն պիտներ

Նրա պես պիտի:

Միսմանկ բառեր, ուժ, գիրք

փայլ, նա, գործ:

Չերկմանկ բառեր, լեզու,...

գարուն, կարմիր, գարուն,

մայրիկ, մայրիկ, քեռույկ:

Քաղմանկ բառեր, աշ-

խաղել, ժամանակ, պահա-

բան, արհեստանոց:

10. Խոսակցութիւնն նաւում

Աչքերն ուղղած կղզիներին
Ու հեռացող նաւակներին,
Իրար կողքի շոգենաւում
Նստել եյին նրանք՝ խոսում:

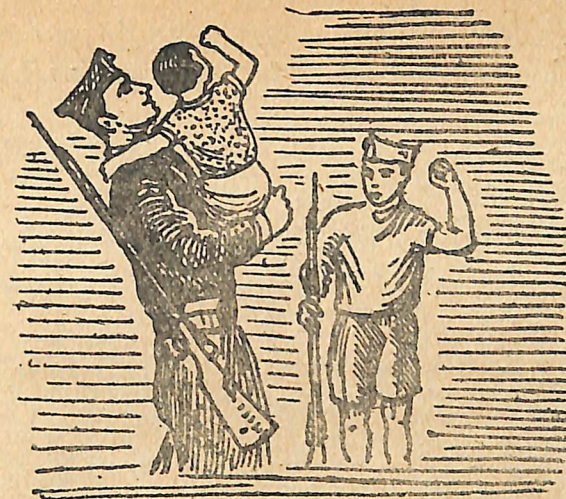
Նաւաստու նեղ շապիկ հագած
Տղան գիտեր ոռւսերեն,
Մյուս տղան՝ բաճկոն հագած
Գիտեր միայն իսպաներեն:

Տղաները, թեև խոսում՝
Չեն հասկանում իրար լեզու,
Բայց առանձին, հատ-հատ բառեր
Ծանոթ եյին յերկուսին ել.

Լենին,
Ստալին,
Իբարրուրի,
Մոսկվա,
Մադրիդ,
Կոմսոմոլ:

Թվում է թե յերկու ազգեր
Ձրույցի յեն յեկել նստել
Շոգենավի կայմի կողքին,
Կապույտ ծովի ջրի մեջքին:

Աշխարհիս բոլոր ազգութիւնների աշխա-
տավորների յերեխաները մեր յեղբայրիկներն
ու քույրիկներն են:

11. Փաշիստների ճանկերում

1

Իսպանացի Վիտորիոն հանրապետականների հետ
կռվում էր Փաշիստների դեմ: Իսկ նրա կինը, 8 տարե-
կան վորդին՝ Մարտին և 5 տարեկան աղջիկը գտնվում
էյին քաղաքում:

Շուտով այդ քաղաքը Փաշիստները վերցրին:

Քսանութ որ շարունակ Վիտորիոյի ընտանիքը
թագնվում է Փաշիստներից՝ տանիքների տակ և նկուղ-
ներում: Հաճախ հաց և ջուր չեն ունենում: Ամեն
ըրպե սպասում են, վոր Փաշիստներն իրենց կբռնեն ու
կտանջեն:

2

Մի գիշեր փոքրիկ Մարտին մոտենում է մորը, ծո-
ցից մի մեծ ատրճանակ է հանում և ասում.

— Տես, մայրիկ, յես ատրճանակ ունեմ: Այժմ կա-
բող եմ բոլոր թշնամիներին սպանել: Վազենք, գնանք,
հայրիկին գտնենք:

Մայրիկը յերկար ժամանակ չէր համաձայնում, յերեխաների կյանքը վտանգի յենթարկել չեր ուզում:

Սակայն վերջը վորդու խնդիրը կատարեց:

Նրանք փողոց դուրս յեկան: Փողոցը մութն էր ու սարսափելի:

Դեռ մի քանի քայլ չարած, մեկը ձայն տվեց.

Կանգնիր: Ո՞վ ե գալիս:

Մարտին իրեն չկորցրեց: Նա իր քույրիկի ձեռքից բռնեց, մի կողմ տարավ ու թագնվեցին փողոցի անկյունում:

Մայրիկը թագնվել չկարողացավ: Չինված ֆաշիստները մոտեցան և շրջապատեցին նրան:

Մարտին քույրիկը շատ վախեցավ ու լաց յեղավ:

— Լաց մի լինի, — ասաց Մարտին: — Գնանք հայրիկին գտնենք, հետո կգանք մայրիկի յետևից:

3

Տների ավերակներում, փողոցների անկյուններում թագնվելով, յերեխաները հասան քաղաքի ծայրը:

Մի քանի անգամ պահակները նրանց կանգնեցրին, բայց Մարտին նրանց կարողացավ խաբել:

— Մենք գնում ենք հայրիկի մոտ: Նա այս քաղաքը պաշտպանում ե թշնամիներից:

Փողոցներից մեկում յերեխաները խոտով բեռնված մի սայլ տեսան:

— Մտիր խոտի տակ, — հրամայեց Մարտին իր քույրիկին:

Յերեխաները մտան խոտի տակ և քաղաքից դուրս յեկան:

Այստեղ յերեխաները, գնդակների տարափի տակ, պետք ե անցնեյին:

Փոսերում, ձորերում, անտառներում թագնվելով, նրանք մի քանի օրից հետո հասան հանրապետական

գորամասերին: Յերեխաները գտան իրենց հայրիկին և պատմեցին ինչ վոր պատահել էր:

— Հայրիկ, — գոչեց Մարտին: — Հրացանդ տուր, վոր գնանք մայրիկին ազատենք:

ՀԱՐՑԵՐ

Մարտին հայրն ինչի համար էր կռվում:

Խնչպիսի տղա յեր Մարտին:

12. Համարձակ տղայի պատասխանը

Գերմանական դպրոցն ե մտնում վոստիկանապետը և հարցնում մի աշակերտի.

— Ի՞նչ ե անունդ, տղաս:

— Հանս, պարոն վոստիկանապետ:

— Վճիռ կուսակցու թյանն ես համակրում:

— Չգիտեմ, պարոն:

Վոստիկանապետը հարցնում ե ավելի մեծահասակ մի տղայի.

— Իսկ քո անունն ի՞նչ ե:

— Ֆրից:

— Լավ: Դու ե՞ր չգիտես:

— Վոչ, յես կոմունիստ եմ, — պատասխանում ե համարձակ տղան:

— Կոմունիստ, ի՞նչպես, ինչո՞ւ...

— Մեր ընտանիքում բոլորը կոմունիստներ են:

— Դա պատճառ չե: Իսկ յիթե ձեր ընտանիքում բոլորը գողեր ու մարդասպաններ լինեյին:

— Այն ժամանակ յես ել ֆաշիստ կլինեյի, պարոն վոստիկանապետ, — համարձակ պատասխանում ե Ֆրիցը:

13. Դժվար աշխատանք

Քեռի Թոմի ընտանիքը մեծ է, կարիքն անպակաս։
Նա ծանր աշխատանքով է վաստակում իր որվա հացը։

Քեռի Թոմը ծխնելույզ մաքրող է. նա իր տղային
փոքրիկ Ջիմին, ընտելացնում է այդ աշխատանքին։
Շատ կցանկանար նրան աշխատանքի չտանել, բայց
ստիպված էր։

Ամբողջ որը նրանք աշխատում են բարձր շենքերի
կտուրների վրա։ Նրանք յերկուսն ել սև են, ինչպես
ծխնելույզի պատերը։

Քեռի Թոմը յերկար պտրանը կապում է Ջիմի մեջ-
քին և իջեցնում նրան ծխնելույզի մեջ։ Ջիմը փոքրիկ
թաթիկներով մաքրում է ծխնելույզի պատերի մուրը։
Ծխնելույզից Ջիմը դուրս է գալիս բոլորովին սևա-
ցած։

Նա ազահաբար սկսում է շնչել մաքուր ոդը։

Աշխատանքը ծանր է, բայց Ջիմն անտրտունջ ոգ-
նում է հորը։

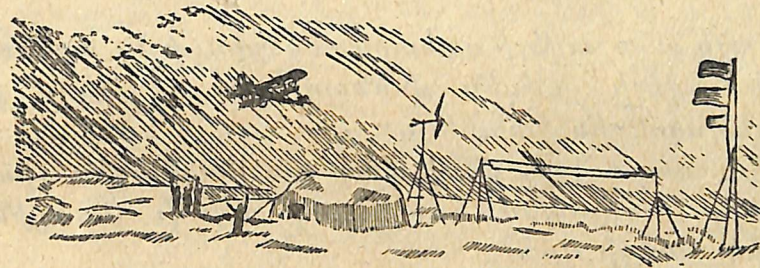
Բուրժուական յերկրում նրանք այսպես են հաց
վաստակում։

14. Մաքուր ոդում

Սպիտակ, փափուկ ձյուն է յեկել,
Պատել փողոց ու դաշտեր։
Յեկեք, յեկեք, ջան մանուկներ,
Խաղանք ձմռան մեր խաղեր։

Ոդը մաքուր, սառն ու պայծառ,
Յեկեք խաղանք, պաղի տանք,
Վաղուց է, վոր մենք չենք տեսել
Այսպես սիրուն յեղանակ։

Խաղ անելով մաքուր ոդում՝
Ուժ, յեռանդ ենք հավաքում,
Խորհուրդների յերկրի համար
Աշխատանքի պատրաստվում։

15. Մեր հերոսները

1

Սառնամանիք էր։ Փչում էր սառը քամին, բուքը
փռնում էր։ Չորս կողմը ձյուն ու սառույց էր։

Չորս ոդանավ թռչում էին Հյուսիսային բևեռի
վրայով։

Ահա ոդանավերը պտույտներ կատարեցին և իջան
մի մեծ, շարժվող սառցի վրա։

2

Ոդանավերը վերադարձան, թողնելով շարժվող սառ-
ցի վրա չորս խիզախ գիտնականների՝ Պապանինին,
Կրենկելին, Շիրշովին և Ֆեոդորովին։

Նրանք մնացին այնտեղ, պարզելու, թե ինչ խորու-
թյուն ունի ովկիանոսը, ինչ կենդանիներ և բույսեր
կան այդ ջրերի մեջ, ուսումնասիրելու յեղանակը։

Իսկ սառույցը շարունակ դեպի հարավ-արևմուտք
էր շարժվում։

Փչում էր սառը քամին, գիշեր ու ցերեկ բուքն էր
փռնում։ Վրա հասան խավար որերը։ Բայց հերոս
գիտնականները շարունակում էին իրենց աշխատանքը։

Ինն ամիս նրանք մնացին այդ սառցի վրա:
Իրենց իշած տեղից յերկու հազար հինգ հարյուր
կիլոմետր հեռացել էին:

3

Բայց ահա ավելի սաստիկ սկսեցին փչել քամիները,
բուքն ավելի ուժգին փոռնաց, սառույցներն իրար
դիպան, սկսեցին ջարդվել:

Այն սառույցը, վորի վրա գտնվում էին գիտնա-
կանները, նույնպես կտոր-կտոր յեղավ: Մնացին մի
փոքրիկ սառցի վրա:

Յեվ ահա մի որ քաջ ռադիստ կրենկելը խոսեց.

«Մեր սառույցը կտոր-կտոր յեղավ: Մնացել ենք
մի փոքրիկ սառցի վրա: Բայց ուտելու պաշար ունենք,
ելի կարող ենք մնալ»:

Նրա ձայնը լսեց մեր կուսակցությունը, մեր կա-
ռավարությունը, մեր սիրելի հայր Ստալինը:

— Վերցրեք չորս հերոսներին սառցի վրայից, — կար-
գադրեց առաջնորդը:

4

Մի կողմից սառցահատ «Մուրման»-ը, «Թայմիր»-ը,
մյուս կողմից սառցահատ «Յերմակ»-ը, անվեհեր ողա-
շունքով գնացին վերցնելու:

Փչում էր սառը քամին, բուքն էր փոռնում խա-
վարի մեջ, բայց գնացին:

Յեվ մի որ սառցահատները մոտեցան սառցին:

Քաջերը հանդիպեցին քաջերին:

Գիտնականները նավ նստեցին և Մոսկվա վերադար-
ձան: Մայրաքաղաքը և փող յերկիրը բուռն խանդա-
վառությամբ ընդունեցին նրանց:

5

Տասնյակ տարիներ շարունակ շատ մարդիկ ցան-
կացել են բեվեռ գնալ, բայց չեն կարողացել:

Բեվեռը խորհրդային մարդիկ տիրեցին:

Այնտեղ, հավիտենական սառույցների մեջ, աշխարհի
ամենաբարձր տեղում՝ Բեվեռում, ծածանվում է մեր
կարմիր դրոշակը:

Ահա թե ինչպիսի հերոսներ է ծնում մեր հայրե-
նիքը:

16. Պիոներ Պետիկը

1

Պիոներ Պետիկը սլաքավարի վորդի յեր:

Փարնան սկզբին մի որ, յերբ Պետիկը դպրոցից
յեկավ, ճաշեց ու դասերը սովորեց, մայրիկն ասաց.

— Պետիկ, հաց տար հայրիկիդ համար:

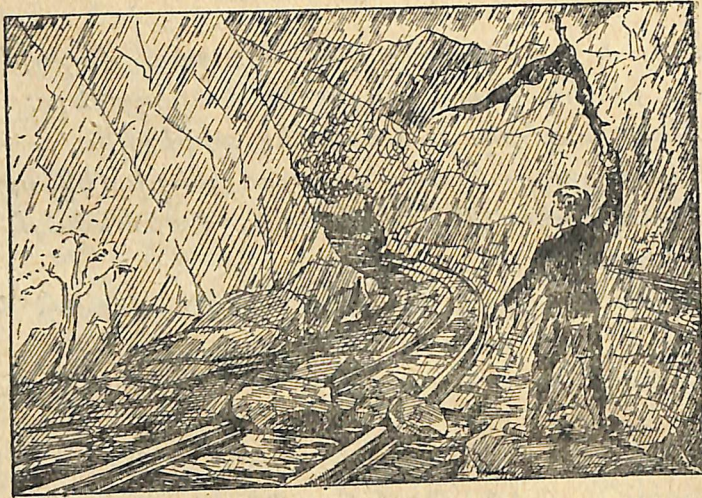
Քիչ հետո Պետիկը քայլում էր անտառի միջով,
յերկաթգծի կողքով:

2

Ծառերը ծաղկել էին: Փչում էր մեղմ գեփյուռը:
Փոքրիկ թռչունները թփերի մեջ ծվծվում էին:

Հայրիկի տնակը հեռու չեր. Պետիկը չորս կիլոմետր
ճանապարհ պիտի կտրեր:

Պայծառ յեղանակ էր: Բայց շուտով յերկինքը ծածկ-
վեց ամպերով, փորոտաց, կայծակի շանթեր յերևացին,
վարար անձրև թափվեց: Պետիկը մտավ մի մեծ ծառի
տակ և սպասում էր, վոր անձրևը դադարի: Բայց անձրևը
քանի գնում, վարարում էր:

3

Հանկարծ գլխացի սարից մեծ-մեծ քարեր պոկվեցին,
դղրդալով ցած գլորվեցին և ընկան յերկաթգծերի վրա:

Ճանապարհը փակվեց:

Այդ ժամանակ շոգեմեքենայի սոււրոց լավեց:

— Մարդատարն ե... ի՞նչ կլինի, ի՞նչ կլինի... Բոլորը,
բոլորը կմեռնեն,—սնցավ Պետիկի մտքով:

Անձրևն ավելի վարարեց, շոգեմեքենայի սոււրոցն
ավելի մոտիկից լավեց:

Պետիկը փողկապը հանեց, ծառից մի ճյուղ պոկեց,
փողկապը կապեց ճյուղի ծայրին, բարձր բռնեց և օկսեց
առաջ վազել, գոռալով.

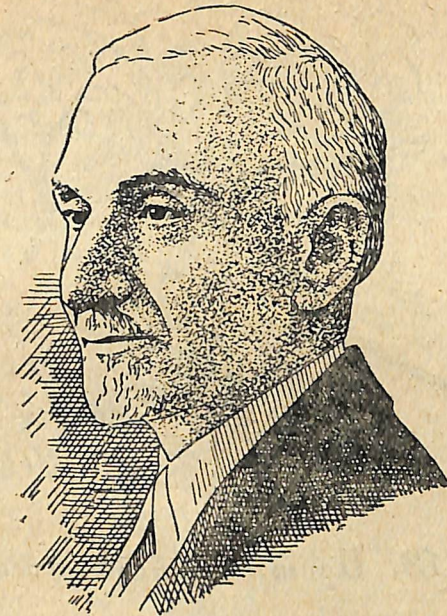
— Մեքենավար, մեքենավար, ճանապարհը փակ ե...

Հենց թափված քարերի մոտ գնացքը կանգ առավ:
Ճամպորդների կյանքը փրկված եր:

ՀԱՐՑԵՐ

Ո՞վ եր պիտներ Պետիկը:

Ի՞նչ հերոսութուն արավ պիտներ Պետիկը:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

17. Մարտը

Ա՛խ, եսպես ել գիժ ամիս,
Մարդու հանգիստ չի տալիս:
Եսոր ուրախ որ կանի,
Վազը՝ անձրև ու քամի,
Առավոտը՝ պայծառ ող,
Կեսորը՝ մութ ու ամպոտ:
Մին հագնում ե սպիտակ,
Մին կանաչին ե տալիս,
Մի որ ցուրտ ե, մի որ տաք,
Մին խնդում ե, մին լալիս...
Ա՛խ, եսպես ել գիժ ամիս...

ՀԱՐՑԵՐ

Ինչո՞ւ յենք մարտ ամսին գիժ ասում:

18. Աշոտի տնկած ծառը

Մի անգամ զարնանն Աշոտն ու Տիգրանն ուռենու ճյուղերից իրենց համար ձեռնափայտեր կտրեցին:

Յերբ առվի ափին նստած խոսում էյին, Տիգրանն իր փայտը կտրեց ու դեն գցեց, իսկ Աշոտը տնկեց առվի ափին՝ խոնավ գետնի մեջ:

Անցավ մի քանի ամիս:

Մի որ Տիգրանը, առվի ափը՝ գալով, տեսավ, վոր Աշոտի տնկած փայտը կանաչել, ճյուղեր ե տվեր:

Շատ տարիներ անցան:

Աշոտն ու Տիգրանը մի անգամ միասին յեկան առվի ափը:

Այդտեղ Աշոտը նկատեց մի սիրուն ուռենու և ասաց.

— Նստենք այս ուռենու տակ:

— Նստենք: Յես հաճախ մենակ նստում եմ այս ուռենու տակ և քեզ հիշում, — պատասխանեց Տիգրանը:

— Ինչո՞ւ:

— Հիշում ես, վոր քո փայտը տնկեցիր՝ առվի ա-

փին: Այս ուռենին այն փայտն ե, վոր աճել ե և այսպիսի սիրուն ծառ դարձել:

ՀԱՐՑԵՐ

Աշոտն ու Տիգրանը մի որ ի՞նչ արեցին:

Տիգրանն իր փայտն ի՞նչ արավ:

Աշոտն իր փայտը վորտեղ տնկեց:

Ի՞նչ դարձավ Աշոտի փայտը:

19. Սերվին

1

Մոտիկ անցյալում, մի մեծ քաղաքում, Գարաշեն մի տան խոնավ նկուղում, իր հիվանդ մոր հետ ապրում եր Սերվին, Բոբիկ վոտներով փոքրիկ քրդուհին: Ժամանակ չունեի, վոր խաղար բախում, Պիտի աշխատեի Սերվին անդադրում,

Պիտի ծառայեր փոքրիկ քրդուհին
Վերևի հարկում ապրող հարստին:

2

Մի տարի անցավ... Այն մեծ քաղաքում,
Ուր հիվանդ մոր հետ Սերվին եր ապրում,
Նոր կյանքի կարմիր դրոշ ծածանվեց,
Նոր մարդիկ յեկան, նոր արև ծագեց:
Նա չեր վազում ել քարե սանդուխքով,
Վոր հաց վաստակեր փոքրիկ ձեռներով:
Քշեցին այն չար հարստին վերից,
Ազատվեց Սերվին կողովի բեռից:
Մայրիկն ել առողջ, ել դեղ չեր խմում,
Աշխատում եր նա մեծ գործարանում:
Դպրոց եր վազում Սերվին ամեն ուր,
Վոտներին մի նոր կոշիկ ճակատվոր,
Զնգնգան ուլունք Սերվի կրծքին,
Գանգուր մազերին արևի վոսկին:

ՀԱՐՑԵՐ

Վճր իշխանության ժամանակ եր Սերվինը հարստին ծառայում:

Վճր իշխանության ժամանակ եր Սերվինը լավ ապրում և սովորում:

20. Գարուն

Զուգվել են կրկին
Անտառ ու այգի,
Վշտում ե ուժգին
Զուրը գետակի:

Հավքերը սիրուն
Համերգ են կազմել,

Արտում ու դաշտում
Ցերգ ու հորովել:

Թիթեռներն ուրախ
Թռչում են դեռ-դեռ...
Զան, տեսքիդ մատաղ,
Գարուն ե արդեն:

Գարնան ամիսները —

Մարտ, ապրիլ, մայիս:

Գարնան առաջին ծաղիկները —
չնծաղիկ, մանուշակ:

21. Պիոներական պարտքը

1

Հանգստի ուր եր:

Պիոներներ խորենն ու Նադյան ճանապարհ ընկան
մոտիկ գյուղի կոոպերատիվն ընթերցանության գրքեր
գնելու համար:

— Յես «Վոսկի ձկնիկն» եմ գնելու, — ասում եր
Խորենը:

— Յես ել «Գիքորը», — ասում եր Նադյան:

Այսպես խոսելով գնում եյին:

Մեկ ել մի ֆուրգոն դողդալով ու ճոճալով յեկավ ու անցավ:

Ֆուրգոնի մեջ գլխին կարմիր թաշկինակ կապած
մի կին եր նստած:

Ֆուրգոնից մի կապոց վայր ընկավ:

Նադյան ինչքան կանչեց. «Մորաբույր, մորաբույր,
ֆուրգոնը կանգնեցրու», — մորաբույրը չլսեց:

Խորենը կապոցը վերցրեց: Բաց արին, տեսան, վոր
մեջը շատ փող կա:

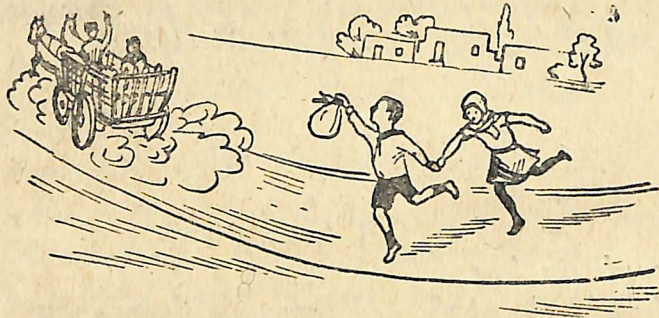
— Ի՞նչ անենք, Նադյա, — հարցրեց Խորենը:

— Ի՞նչ պիտի անենք, — պատասխանեց Նադյան: —
Կարմիր թաշկինակ կապած մորաբույրը կգտնենք, փողերը կտանք իրեն:

Խորենը կապոցը ծոցը դրեց:
Գնացին:

2

Գյուղ հասնելով, մտան կոռպերատիվի խանութը:
Կարմիր թաշկինակ կապած մորաքույրն այնտեղ ապ-
րանք եր գնում:

Յերբ գնած ապրանքների գինը հաշվեցին և նա
մոտեցավ դրամարկղին վոր վճարի, հանկարծ գոչեց.

— Վայ... Փողիս կապոցը կորցրել եմ: Ամբողջ
տարվա աշխատանքս եր... Հիմի ի՞նչ անեմ:

— Մորաքույր, քո կապոցն ի՞նչ գույնի յեր,—
հարցրեց Խորենը:

— Սպիտակ թաշկինակ եր, բալես, սպիտակ թաշ-
կինակ,—հառաչելով պատասխանեց մորաքույրը:

Այդ ժամանակ Խորենը ծոցից հանեց թաշկինակը
և ասաց.

— Ահա քո կապոցը, մորաքույր, ճանապարհին ենք
գտել:

Մորաքույրը մին Խորենին, մին Նադյային նայեց,
ապա գրկեց, յերկուսին ել համբուրեց և ասաց.

— Կեցցե խորհրդային յերկիրը, վոր ձեզ նման յե-
րեխաներ ե անցրել:

Մորաքույրն ուզում եր նրանց վող տալ, բայց
Խորենն ու Նադյան չվերցրին:

Նրանք ասացին.

— Մենք մեր պիոներական պարտքն ենք կատարել:

ՀԱՐՑ

Ի՞նչպիսի պիոներներ էյին Խորենն ու Նադյան:

22. Ծպուռն ու մըջյունը

Թռի-վռի

Մի ճպուռ,

Վողջ ամառը

Շուռ ու մուռ

Յերգեց, ճռռաց,

Ճռռաց:

Մին ել, ըհը,

Չմեռը

Փռեց իրա

Թևերը,

Բացեց գորգը

Սպիտակ,

Դաշտերն առավ

Չյունի տակ:

Անցան պայծառ

Որերը,

Ել վո՞րն ասեմ,

Ել վորը,

Յերբ ամեն մի

Թփի տակ

Թե սեղան կար,

Թե ոթյակ:

Յեկան որեր

Յրտաշունչ.

Ծպուռն ընկավ

Լուռ ու մունջ:

Քաղցած փորին

Ել ի՞նչ յերգ,

Յուրաղ տարավ

Վոտ ու ձեռք:

Զընգը-զընգը

Իողալով,

Ծանր-ծանր

Սողալով,

Նա մըջյունին

Ասում եր.

— Գլխիդ մատաղ,

Մանամեր.

Մի ճար արա՛

Շունչ առնեմ.

Յրաից, սովից

Չմեռնեմ.

Կերակրի,

Տաքացրու,

Մինչև գարուն

Ապրեցրու:

— Ի՞նչ խաբար ե,

Սանիկս,

Զաբմանում եմ,

Զանիկս,

Չաշխատեցիր
Ամառը,
Ասա, ի՞նչ եր
Պատճառը:
— Եղպես բանի,
Սանամեր,
Ել ժամանակ
Ո՞վ ուներ.
Են խոտերում

Բուրավետ
Յերգում եյինք
Մերոնց հետ:
— Յերգում եյիր,
Շատ բարի.
Այժմ ել բունի
Վեր-վերի,
Քամին ծափ տա,
Դու պարի:

ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞նչպես անցկացրեց ճպուռն իր որերն ամռանը:
Ի՞նչպիսի գրություն ստեղծվեց ճպուռի համար ձմռանը:

23. Սարյակի տունը

Սարյակները մեր հերվան
Ես ուր վոշ ե պիտի գան,
Բայց տնակը հնացած
Պետք չի գալու ել նրանց:

Կարեն, արի միասին
Նոր տուն շինենք սարյակին,
Թե չե տեսնի տուն չկա,
Ել մեր բակին մոտ չի գա:

Վորդ ու թրթուր զանազան,
Յես ի՞նչ գիտեմ՝ ել ինչ բան,
Ներս կմտնեն մեր այգին,
Վնաս կտան ահագին:

Դե, վեր գնա մուրճը բեր,
Յես ել՝ տախտակ ու մեխեր:

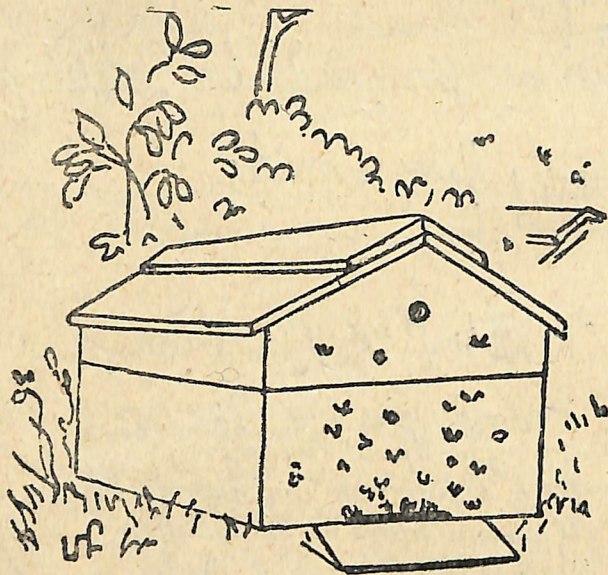
Զվող թռչուններ — սարյակ,
Ժիժեռնակ, արագիլ, կռունկ,
Կկու:

Զմեռող թռչուններ — ենեղուկ,
ագռավ, կաչաղակ:

24. Մեր գետակը

Մեր գյուղից վեր մինչ այսօր
Կա ուռենի մի սգվոր:
Մեծ անտառից նա զատված,
Մարդու կացնից ազատված՝
Կանգնած ե դեռ ու շոգին
Հով ե տալիս մշակին:
Գիժ, լեռնային մի վտակ:
Խոխոջում ե նրա տակ,
Խաղում կանաչ մարգերին:
Են առվակում կես որին,
Յերբ վոր շոգից նեղանում,
Գնում եյինք լողանում:
Տկուր, աշխույժ խմբակով,
Աղաղակով, աղմուկով
Խաղում եյինք, վաղվղում
Գույն-գույն ժանրիկ ավազում,

Կամ հետևում հերհե
Թիթեռնիկին փոսկեթե,
Ու միշտ հոգնած ժամանակ,
Նստում եյինք ծառի տակ:

25. Մեղուներ

Գարունը յեկավ: Արեւ փախցրեց դաշտերի ձյունը:
Որը տաք էր, արեւը՝ փառ:

Մեղուները փեթակից դուրս յեկան, թռան խնձորենու մոտ:

— Մի՞թե խնձորենին մեղուներին համար վոչինչ չունի,—ասացին նրանք:

— Վոչ, մեղուները շուտ են դուրս յեկել: Դեռ խնձորենու ծաղիկները թաղնված են բողբոջների մեջ,—պատասխանեց խնձորենին:

Մեղուները թռան գեպի բալենին:

— Մի՞թե բալենին ծաղիկներ չունի մեղուներին համար,—հարցրին մեղուները:

— Մի քանի որից հետո յեկեք: Դեռ վոչ մի ծաղիկ չի բացվել,—խոսեց բալենին:

Մեղուները թռան կակաչի մոտ: Մտան նրա ծաղկի բաժակի մեջ, բայց այնտեղ ուտելիք չկար:

Մեղուները սոված ու տխուր ուզում եյին յետ դառնալ փեթակը, յերբ հանկարծ թփի տակ տեսան փոքրիկ մուգ-կապույտ ծաղիկներ:

Դրանք մանուշակներն եյին: Մանուշակների հոտավետ թերթիկներն ասես կանչում եյին նրանց:

Մեղուները նրանց բաժակներից կուշտ կերան խմեցին և լիքը բռնով վերադարձան փեթակը:

շեպակի	նոգնակի	շեպակի	նոգնակի
որ	որնր	մեղու	մեղուներ
ուր	ուրնր	փերակ	փերակներ
ասր	ասրնր	մանուշակ	մանուշակներ
խար	խարնր	բնչոր	բնչորներ
ժառ	ժառնր	ժաղիկ	ժաղիկներ
փռն	փռնր	սեղան	սեղաններ
բռն	բռնր	դասարան	դասարաններ

26. Մուկն ու առնետը

(Առակ)

— Լսե՛լ ես արդյոք,
Առնետ հարևան,
Սրանից ել լավ,
Ուրախալի բան:

Մտում են կատուն,
 Չար ու մկնակեր,
 Հսկա առյուծի
 Ճանկն ե ընկեր:
 Այ թե քեֆ կանենք
 Խոհանոցում մենք...
 — Մի ուրախանա,
 Մկնիկ հարևան:
 Ի՞նչ առյուծ, ի՞նչ բան.
 Յեթե վոր գործը
 Ճանկերի հասնի,
 Կատվի թաթերից
 Վոչ վոր չի պրծնի:
 Դժվար թե առյուծը
 Կենդանի մնա.
 Փիսիկից ուժեղ
 Կենդանի չկա:

Մկան համար կատուն ել գազան ե:

27. Չղջիկը

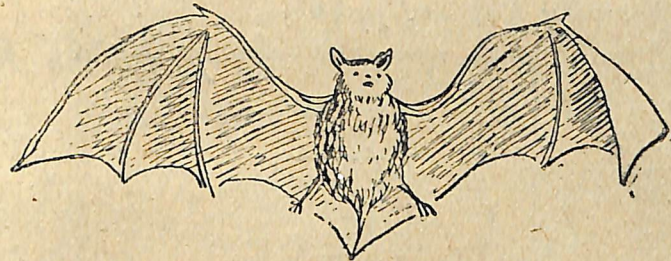
Չղջիկը մկան մարմին ունի, թռչնի թևեր, այդ պատճառով դժվար ե վորոշել՝ մոկն ե, թե թռչուն:

Մի անգամ կենդանիների կառավարութունը հարկ դրեց իր հպատակների վրա: Դրանց թվումն էյին նաև մկները:

Յերբ հարկահավաքները, տուրք հավաքելով, գնացին չղջիկի մոտ, սա բարկացավ և հրաժարվեց հարկ տալուց:

— Յես մոկն եմ, — ասաց, — վոր յեկել եք ինձ մոտ: Չեք տեսնում՝ թռչուն եմ...

Յեվ ցույց տվեց թևերը:
 Հարկահավաքները, նրա թևերը տեսնելով, հեռացան, մտածելով, վոր նա, իսկապես, մուկը չի, այլ թռչուն:
 Անցավ ժամանակ: Կառավարութունը հարկ դրեց և թռչունների վրա:
 Հարկահավաքները, հարկ հավաքելով, գնացին նուրից չղջիկի դուռը:

Չղջիկը սաստիկ բարկացավ:
 — Կոկը եք, ինչ ե, — ասաց, — չեք տեսնում, վոր յես մուկն եմ:

Ու ցույց տվեց ատամները:
 Հարկահավաքները, նրա ատամները տեսնելով, հեռացան, մտածելով, վոր նա իսկապես թռչուն չի:

Յեվ այսպես չղջիկն ազատվեց հարկից:
 Բայց վորպեսզի ել հարկահավաքների ձեռքը չընկնի, նա ցերեկները պահվում ե քանդված պատերի ճեղքերում ու ծառերի փշակներում, իսկ գիշերը դուրս ե գալիս վորսի, վոր իրեն վոչ վոր չտեսնի:

28. Խոսող սարյակը

Մի ծերունի վորսորդ մի խոսող սարյակ ունեւ:
 Ծերունի վորսորդի մոտ հաճախ գալիս եր հարևանի յերեսան՝ սարյակին լսելու:
 Յերբ վորսորդը հարցնում եր.
 — Վո՞րտեղ ես, սարյակիկ:

— Այստեղ եմ, պապիկ, — պատասխանում եր սա-
րյակը:

Մի անգամ ելողան յեկավ, բայց վորսորդը տանը չեր:
Յերեխան մտածեց թռչունը տանի և իր ընկերներին
ցույց տա: Բռնեց և գրպանը դրեց:

Հենց այդ ժամանակ տուն մտավ վորսորդը և
հարցրեց.

— Վորտե՞ղ ես, սարյակիկ:

— Այստեղ եմ, պապիկ, — պատասխանեց թռչունը
յերեխայի գրպանից:

ՀԱՐՑԵՐ

Ծերունի վորսորդն ի՞նչ ուներ:

Ո՞վ եր գալիս վորսորդի մոտ:

Վորսորդի սարյակն ի՞նչպիսի սարյակ եր:

Մի անգամ տղան ի՞նչ արավ:

Տուն գալով վորսորդն ի՞նչ հարցրեց:

Ի՞նչ պատասխանեց սարյակը և վորսորդից:

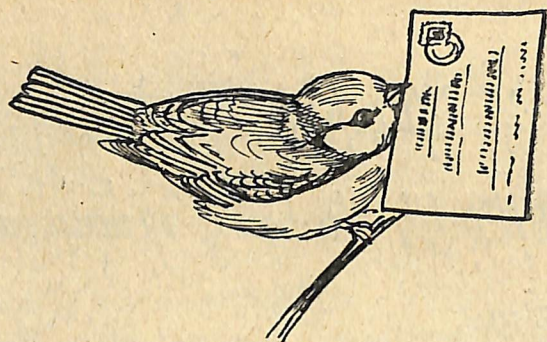
Աւերիկի վերզակերը

Աւերիկը նստեց դասը սովորե-
լու:

Վեկ ել մայրը նկատեց, վոր
նա գլուխը դրել է սեղանին և
ննջում է:

— Աւերիկ զան, ինչո՞ւ դասը
չես սովորում, — հարցրեց մայրը:

— Վերզակերի յեմ հասել մայ-
րիկ, — պատասխանեց Աւերիկը,
— ուսուցիչն ասաց, — յերբ վեր-
զակերի հասնես, հանգարացիր:

29. Բաց նամակ մանուկներին

Դաշտ ու այգի, գյուղի ճամփան
Ծածկվել ե մի թիզ ձյունով.
Ել չի ճարվում ուտելու բան,
Ո՞վ ե տեսել ես տեսակ սով:
Ջան մանուկներ, տվեք մեզ հաց,
Կոտորվեցինք, մեռանք սոված:
Շուտով կգան որեր գարնան
Մենք ձեզ համար կերգենք զվարթ,
Ու փոխարեն ձեր լավության
Ձեր պարտեզը, այգին ու արտ
Կմաքրենք մենք թրթուրներից,
Ճիճուներից ու վորդերից:

Մի խումբ ծտերի կողմից՝
Ծիտիկ ճնճղուկյան

ԱԼԵԿՍԱՆԴՐ ՊՈԽԵԿԻՆ

30. Վոսկի ձկնիկը

(Հեքյաթ)

Մի ծերուկ ձկնորս և իր պառավ կին
Բնակվում էին մեծ ծովի ափին:
Ծերը գնում եր ձուկ բռնում ծովից,
Պառավն ել տանը թել մանում բրդից:
Մի գետնատան մեջ այսպես միասին
Յերեսուն յերեք տարի ապրեցին:
Ահա մեկ որ ել ծերը գնաց ծով,
Վոր ձուկը վորսա իր մաշված ցանցով:
Նա ուրախ-ուրախ ցանցը ծով ձգեց,
Առաջին անգամ միայն տիղմ հանեց:
Յերկրորդ անգամը ցանցը ձգեց ծով,
Յանցը դուրս յեկավ ծովային խոտով:
Իսկ յերրորդ անգամ վոր ցանցը ձգեց,
Ո՞վ կարի ասել, թե ինչ դուրս հանեց.
Ծերի ցանցն ընկավ, իբրև խեղճ գերի,

Վոսկի աղջիկը ճուղ թագավորի:
 Խեղճ վոսկի ձկնիկ, ինչպէս ե խնդրում,
 Մարդկային լեզվով ծերին աղաչում:
 «Թող ինձ, ծերունի, թող ինձ անվտանգ,
 Քեզ կվճարեմ թանկագին փրկանք,
 Ինչ սիրտդ ուզի, ինչ վոր կամենաս
 Ուղիղն եմ ասում, ինձնից կստանաս»:

Վախեցավ ծերը, մնաց զարմացած.
 Նա այնքան տարի ձկնորս եր յեղել,
 Բայց ձկան մասին յերբեք չեր լսել,
 Թե նա մարդու պես կարող ե խոսել:
 «Գնա, կրկին ծով,—ասաց ծերունին,
 Ինձ հարկավոր չե փրկանք թանկագին:
 Գնա, քեզ համար դու ծիրանի ծով,
 Ու ապրիլը այնտեղ ազատ, ապահով»:

31. Արձագանք

Փոքրիկ Արտաշեսը շվշվացնելով գնում եր ձորով:
 Հանկարծ լսեց, վոր մի ուրիշն ել ե շվշվացնում:
 Հենց իմացավ՝ ընկերն ե, կանգնեց ձայն տվեց.
 — Վահան, դու յես:
 — Յես...
 — Մեր հորթն ուր գնաց, տեսա՞ր:
 — Սա՛ր...
 — Հանաք ես անում, ի՞նչ ե:
 — Չե...
 — Վայ, եդ հո գելը կուտի:
 — Ուտի՛...
 Արտաշեսը լալով վազեց տուն, բայց տեսավ հորթն
 ել ե տանը, Վահանն ել:

Յերեք շաբաթ թուխսը վեր չեր կենում ձվերի
 վրայից: Տասներկու բրդոտ ձտեր դուրս եյին յեկել,
 մնում եր միայն մի կանաչավուն ճու:
 Հանկարծ թուխսը լսեց, վոր ձվի ներսից թխթըխ-
 կացնում են: Սաստիկ ուրախացավ, իսկույն կացով
 ճուն ջարդեց ու միջից դուրս յեկավ ճուտիկը:
 Մա նման չեր իր յեղբայրիկներին ու քույրիկներին:
 Ավելի բրդոտ եր, ավելի դեղին, վոտիկները կարճ-կարճ,
 գլուխը լայն, կտուցը տափակ:
 «Ի՞նչ անճոռնի յե,» — մտածեց մայրը:

Հավը հավաքեց իր ճուտիկներին և հպարտ-հպարտ
 գնաց բակը: Բոլորն արագ-արագ վազվզում եյին, միայն
 վերջը դուրս յեկած ճուտիկը քայլում եր ծանր և որոր-
 վելով:

Մայրը ճուտիկներին տարավ առվի ափը քշուջ
 անելու:

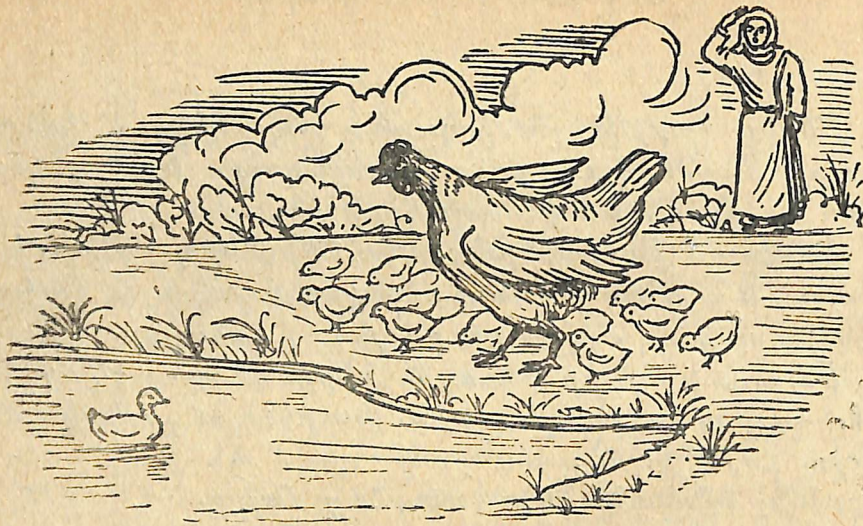
Անճոռնի ճուտիկը ջուրը տեսավ թե չե, ընկավ
 մեջը:

Բոլորը վախեցան. կարծեցին թե կխեղդվի:

Մայրը սաստիկ ճչում եր, թեքը թափ տալիս,
 դեպի ջուրը նետվում: Ճուտիկները ձվձվում եյին,
 դեռ ու դեն ընկնում: Աքլորը ծղրտաց, հավերը կչկչա-
 ցին, փքված հնդկահափն ել ամուր դուտողտում եր:
 Իսկ անճոռնի ճուտիկը հանգիստ լող եր տալիս

ջրի յերեսին:

Պառավ նանը, լսելով բակի աղմուկը, դուրս վազեց
 տեսնի, թե ի՞նչ ե պատահել:

Լողացող ճուտիկին տեսնելով, նա գոչեց.

— Վնյ, քոռանամ յես, այս ի՞նչ եմ արել. հավի
տակ բաղի ճու յեմ դրել:

33. Գազանանոցում

Մեր դասարանը, ուսուցչուհու հետ, գնաց գազա-
նանոց:

Մուտքի առաջ շարված եյին կենդանիների և
թռչունների նկարներ:

Ներս մտանք:

Մեծ-մեծ վանդակների մեջ կարգով շարված եյին
կենդանիներ:

Այնտեղ կային առյուծ, վագր, բորենի, շայլամ,
փիղ, գայլ, աղվես, մի քանի ահագին ոճեր, տեսակ-
տեսակ կապիկներ և ուրիշ շատ կենդանիներ ու թռչուն-
ներ:

Մի մարդ պատմում էր մեզ յուրաքանչյուր կեն-
դանու մասին, թե քանի տարեկան է, փորտեղից է
քերված, ինչով է կերակրվում:

Ինձ ամենից շատ դուր յեկավ կանաչ թևերով թու-
թակը, փորը նայում էր մեզ և շարունակ կրկնում.
— Յերեխեք, յերեխեք,
Շաքար տվեք, շաքար տվեք:

Շնորանի կենդանիներ — չի, կով,
յեպ, փոչխար, այծ, խոյ, զորի, եղ:
Վայրի կենդանիներ — աղվես,
գայլ, արզ, փիղ, առյուծ, վագր,
բորենի, նապաստակ:

34. Տարվա ամիսները

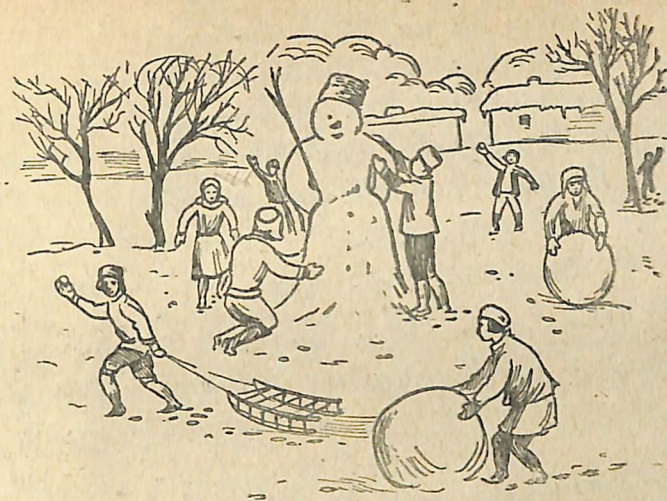
Մարտը տալիս է ձնծաղիկ,
Ապրիլը կապույտ մանուշակ,
Մայիսին բացվում է վարդը,
Սոխակը յերգում անուշակ:

Հունիսը մեզ խոտ ե տալիս,
Իսկ հուլիսն առատ ցորեն,
Ոգոստոսը տանձ ու խնձոր,
Յեվ ուրիշ շատ հասուն մրգեր:

Սեպտեմբերը մեզ տալիս ե
Խաղողի բոլոր տեսակը,
Հոկտեմբերը կարմիր գինի,
Նոյեմբերը բողկն ու տակը:

Դեկտեմբերին ձյուն ե գալիս,
Հունվարին ծածկում սար ու ձոր,
Փետրվարին սկսվում ե
Փոփոխակի ցուրտ ու տաք որ:

35. Մայիսի մեկն աքսորում

Ընկեր Կրուպսկայան իր հիշողություններում պատմում ե, թե ինչպես Վլադիմիր Իլյիչը տոնեց Մայիսի մեկը 1899 թ. աքսորում:

Առավոտը վաղ հավաքվեցին բոլոր հեղափոխական բանտարկյալները, շնորհավորեցին իրար և սկսեցին յերգել:

Հասավ Մայիսը ուրախ,
Հեռու մեզնից տխրութուն,
Թող հնչի մեր յերգը խեղախ,
Գործադուլի յենք կանչում:

Վոստիկանները չարաչար
իրենց սև գործն են անում,
Ուզում են մեզ մեկ-մեկ վորսալ
Ու նստեցնել սև բանտում:
Մենք կթքենք նրանց վրա
Ու կտոնենք Մայիսն անահ:

Մեկ ել, ահա,
Հոպ-հա, հոպ-հա»:

«Յերգեցինք ոռւսերեն, — գրում ե Նադեժդա Կոնս-
տանտինովնան, — յերգեցինք նույն յերգը և լեհերեն ու
վորոշեցինք դաշտ գնալ ճաշից հետո — մայիսյան տոներ
տոնելու:

Իսկ յերեկոյան յես և Իլյիշը չէյինք կարողանում քը-
նել, յերազում էյինք հաղթական բանվորական ցույ-
ցեր, վորոնց մենք ել կմասնակցենք յերբեիցե»:

36. Մայիս

Ալ ու արվան վառ մայիս,
Դու ամենից լավ ամիս,
Կյանք ու արև ես տալիս.
Ի՞նչ սիրուն ես, ջան մայիս:

Հանդ ու այգի զարդարուն,
Հովն ե խաղում դաշտերում,
Թռչուններն ել բեզ գովում.
Ի՞նչ նախշուն ես, լավ մայիս:

Դու կայտառ ես մանկան պես,
Թռվոուն ու խնդերես,
Յե՞րբ կլինի, վոր բերես
Վողջ աշխարհին Ալ-Մայիս:

37. Մայիսի 1-ին

Այս առավոտ արեֆն ավելի պայծառ եր:
Նրա վոսկե ճառագայթները հեղեղել էյին սար ու
ձոր, դաշտ ու անտառ:

Գյուղը տոնական տեսք եր ընդունել: Մեծ հրապա-
րակում ծածանվում էյին կարմիր դրոշակները:

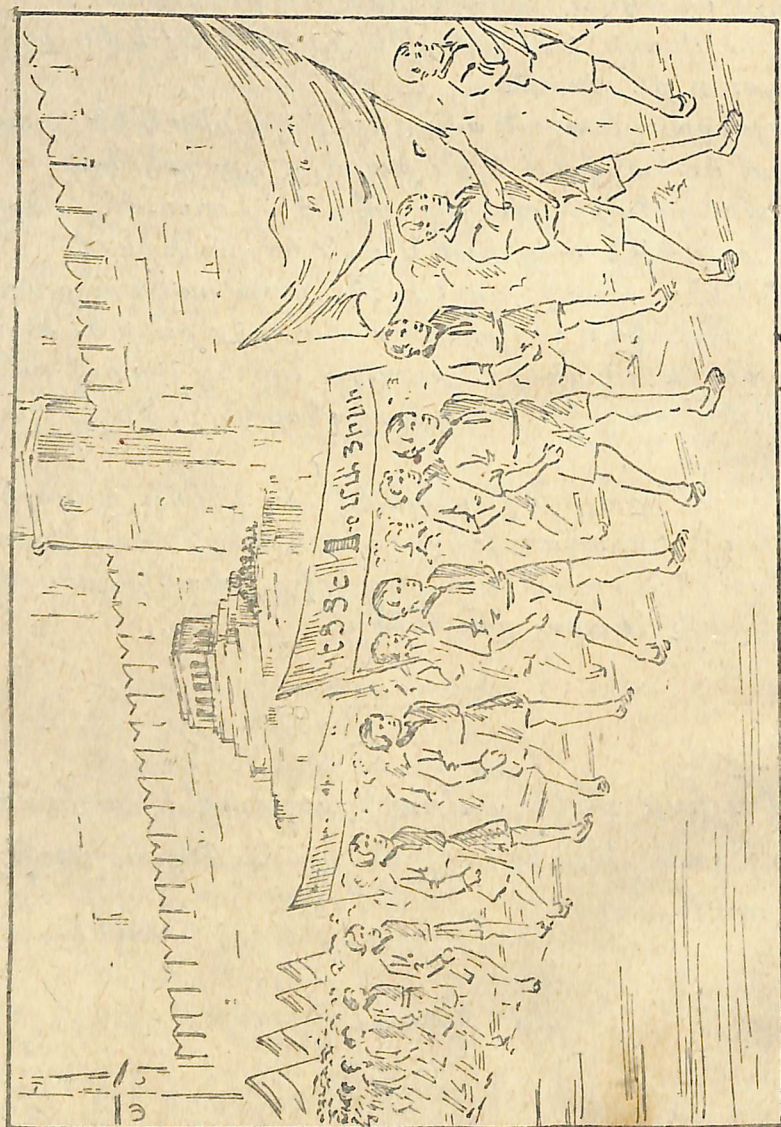
Զանազան փողոցներից լավում եր զուռնի զիլ ձայնը:
Ահա յերթն անցնում ե մեծ հրապարակով:

Ամենից առաջ գնում են ստախանովականները:
Ստախանովական հովիվ Հասանը բարձր բռնած, ժպտա-
ղեմ տանում ե կարմիր դրոշակը: Նրանց յետեվից գնում
են կոմյերիտականները, դպրոցականները, ֆիզկուլտուր-
նիկները:

Զվարթ քայլելով անցնում ե ընկեր Վորոշիլովի
անվան պիոներական ջոկատը, ձեռքներին ծաղկեփունջ:

Ողում հռնդում են քաղաքից յեկած ողանավերը,
մեր լերկրի հպարտ բազենները:

Մայիսի մեկն ամբողջ աշխարհի աշխատա-
վորուլթյան ինտերնացիոնալ համերաշխուլթյան
մեծ տոնն ե:

Մայիսի 1-ի տոնակատարութիւնը մայրաքաղաքում

38. Լեյտենանտ Լեվչենկոն

1

Դիշերը դանդաղ ու հանգիստ եր անցնում: Բայց ահա մոտիկում մի ռումբ պայթեց:

— Պատրաստ յեղեք, — հեռախոսով կարգադրեց վաշտապետ Լեյտենանտ Լեվչենկոն:

Հանկարծ գետի կողմից ճապոնացիները դեպի մեր կողմը սողացին:

— Կրակ, — լսվեց հրամանը:

«Ստալինի համար, մեր հայրենիքի համար» գոչելով, Լեյտենանտ Լեվչենկոն իր վաշտը գրոհի տարավ: Ճապոնացիները շատ ելին: Բայց մի խումբ կարմիր հերոսներ կարողացան նրանց գրոհները յետ մղել: Կոմյերիտականների քաջութիւնը բոլոր մարտիկներին փոգեփորեց:

Թշնամին սկսեց շրջապատել նրանց:
Բայց մարտիկները յերգվեցին կռվել մինչև արյան
վերջին կաթիլը:

Նրանք քաշվեցին մի անկյուն և ամրացրին գնդա-
ցիլը:

Յեվ ամեն անգամ, յերբ ճապոնական զինվորները
շղթան բարձրանում եր, վոր գրոհի դիմի, կոմյերիտա-
կան խարինն իր գնդացրով հնձում եր նրանց:

Փաշխտները ջարդվեցին:

Չառգերնայա բլրակի վրա, խասան լճի մոտ, կրկին
ծածանվում ե խորհրդային կարմիր դրոշակը:

Անվախ մարտիկները պարզատրվեցին շքանշան-
ներով:

Իսկ վաշտապետ լեյտենանտ Լեվչենկոն խորհրդային
Միության հերոսի կոչում ստացավ և կուրծքը զարդա-
րեց Լենինի շքանշանով:

39. Վալյան, Պոլինան և Մարինան

Վալյան, Պոլինան և Մարինան քաջ ողաչուններ են:
Մեր հայր Ստալինը կարգադրեց, վոր նրանք ողա-
նավով, առանց իջնելու, թռչեն Հեռավոր Արևելք:

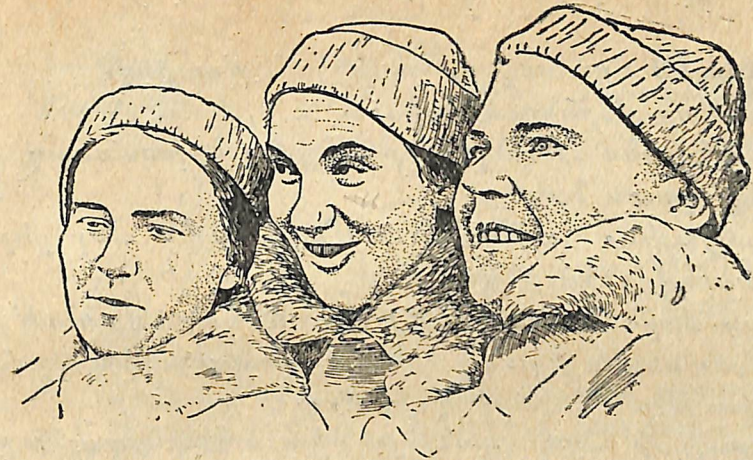
Յեվ մի որ առավոտյան «Ռոդինա» ողանավով
նրանք դուրս յեկան Մոսկվայից:

Ճանապարհը դժվար եր. ձյուն, մառախուղ, սառնա-
մանիք... Բայց նրանք թռան:

Անցան բարձր սարերի, խոր-խոր ձորերի, անմար-
դաբնակ տայգաների վրայով:

Քսանչորս ժամ շարունակ թռան:

Վեց հազարից ավելի կիլոմետր ճանապարհ անցան:

Բայց ահա կաբինում կարմիր լույս վառվեց:

Ուրեմն բենզինը վերջանալու վրա յե:

Պետք ե իջնել: Բայց վճռեց, ներքևում անտառ ե
ու ճահիճ:

Բացի դրանից, շտուրման Մարինայի կաբինը գտնե-
րվում ե ողանավի առջևի մասում: Յեթե ողանավի առ-
ջևի մասը խրվի ճահճի մեջ, Մարինան կարող ե մեռա-
վել:

— Պարաշյուտով իջիր, — կարգադրեց ողանավի հրա-
մանատար Վալյան Մարինային:

Մարինան վերցրեց մեկ ու կես կտոր շոկոլադե,
կողմնացույց, դանակ, ատրճանակ իր փամփուշտներով,
լուցկի և ցած իջավ:

Վալյան ողանավն անվնաս իջեցրեց:

Բայց ռադիոն փշացավ: Կապը յերկրի հետ կտրվեց:

«Վորոնեկ ու գտնեկ քաջ ողաչուններին», — կարգա-
դրեց մեր հայր Ստալինը:

Յեվ գնացին վորոնեկու:

Գնացին ողաչուններ, փորսորդներ, կոլտնտեսական-
ներ:

Գնացին ողանավով, նավակով, փոտքով:

Ութ որ փորոնում եյին:

Վերջապես Հեռավոր Արեւելքի յերիտասարդ ողա-
չունները գտան նրանց:

Վալայային, Պոլինային և Մարինային մեր յերկիրը
ջերմ սիրով ընդունեց:

Իսկ մեր կուսակցութիւնը և կառավարութիւնը
պարգևատրեցին նրանց լենինի շքանշանով և Խորհրդա-
յին Միութեան հերոսի կոչումով:

Այսպիսի հերոս կանայք միայն Խորհրդային յերկ-
րում կարող են լինել:

40. Պատմում ե «Ռոդինա» ողանավի շտուրման Մարինան

1

Յերբ իջնելու հրամանն ստացա, ցած թռա: Պարա-
շյուտը կանոնավոր կերպով բացվեց:

Ներքեում անվերջ ծառեր եյին: Պարաշյուտը կախ-
վեց մի ծառի ճյուղից:

Դանակով պարանները կտրտեցի, ցած թռա և մինչև

կուրծքս խրվեցի ճահճի մեջ: Դուրս յեկա դժվարու-
թյամբ: Սակայն դժբախտութիւնն այն եր, փոր մի
կոշիկս մնացել եր ճահճի մեջ:

Բայց ալդ դեռ փոշինչ, գլխավորն ուտելիքի հարցն
եր:

2

Բարեբախտաբար այնտեղ սունկ շատ կար: Յես
հավաքեցի և խորովածի պես ճիւղտների վրա անցկաց-
նելով, խորովեցի ու կերա:

Հետո ճահճի մեջ մի սատկած ձուկ գտա:

Այդ ձուկն ու սունկը և մեկ ու կես կտոր շոկոլադն
իմ ուժերն ինն որ պահեցին:

Մի արջ իմ մթերքների հոտն առել եր: Արջը բա-
վականի մոտեցավ, բայց փոշ մի փսաա չտվեց. քիչ
կանգնեց ու հեռացավ:

3

Յերբեք չեմ մոռանա այն ըրպեն, յերբ տեսա
ինձ փորոնող ողանավը: Իսկույն խարույկ վառեցի և
սկսեցի վազվզել, փորովհետև ողանավից կանգնած մար-
դուն նկատելը դժվար ե:

Շուտով ողաչուն նկատեց ինձ: Իսկույն ուտելիք,
գուլպա, կոշիկ և մի նամակ ցած գցեց: Հետո ցույց
տվեց այն ուղղութիւնը, փորտեղ գտնվում եր «Ռոդի-
նան», ու թռավ, գնաց:

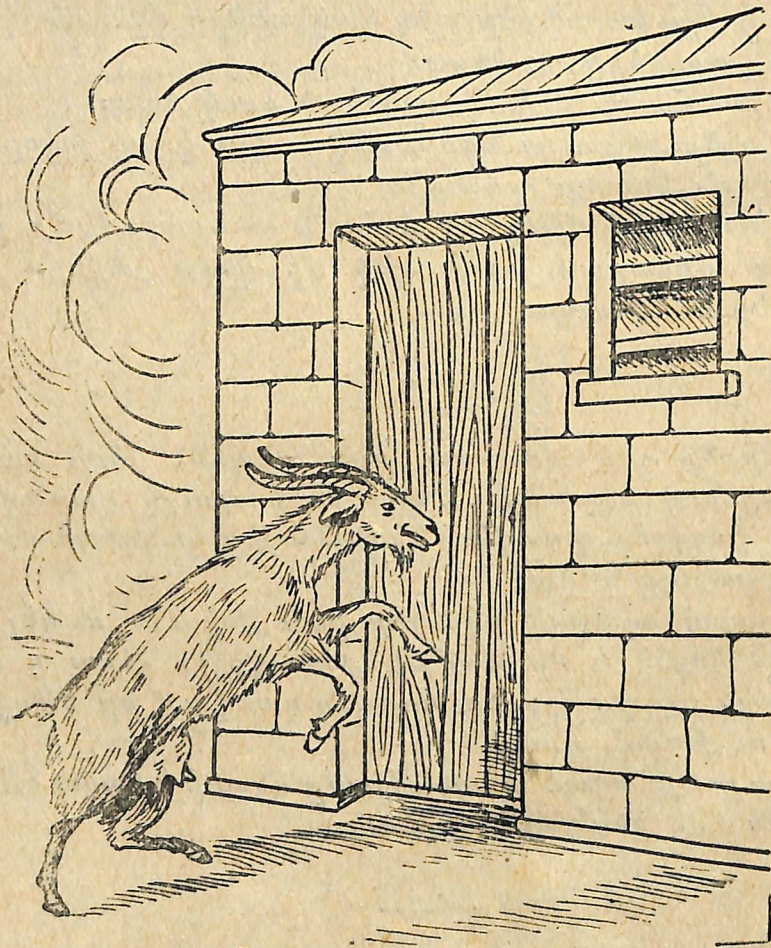
Նրա ցույց տված ուղղութեամբ գնացի և հասա «Ռո-
դինային» ու ընկերուհիներիս:

41. Ուլիկը

(հեփյաթ)

Խոր անտառում մի այծ է լինում: Ունենում է մի գեղեցիկ ուլ:

Ուլին ամեն որ թողնում է տանը, ինքը գնում է արոտ անելու: Արածում է ու իրիկունը կուրծքը լիքը

տունն է գալի: Տունն է գալի, դուռը զարկում ու մկկում, կանչում.

Սևուկ ուլիկ,

Սիրուն բալիկ,

Ման եմ յեկել սարե սար,

Կաթն եմ արել քեզ համար:

Դռնակը բաց, ներս գամ յես,

Անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ:

Սևուկ ուլիկ,

Սիրուն բալիկ:

Ուլիկն իսկույն վեր է թռչում, դուռը բաց անում: Մայրը ծիծ է տալիս նրան ու կրկին գնում արոտ:

2

Ես բոլորը թագուն տեսնում ե գայլը: Մի իրիկուն այծից առաջ գալիս ե, դուռը զարկում ու իր հաստ ձայնով կանչում.

Սևուկ ուլիկ,

Սիրուն բալիկ,

Ման եմ յեկել սարե սար,

Կաթն եմ արել քեզ համար:

Դռնակը բաց, ներս գամ յես,

Անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ:

Սևուկ ուլիկ,

Սիրուն բալիկ:

Ուլիկը լսում է, լսում ու պատասխանում.

«Եդ հիմ ես դու, չեմ ճանաչում: Իմ մայրն եղպես չի կանչում: Նա քաղցր ու բարակ ձայն ունի: Քո ձայնը կոշտ է ու կոպիտ: Դուռը բաց չեմ անի... Գնա... Չեմ ուզում քեզ»...

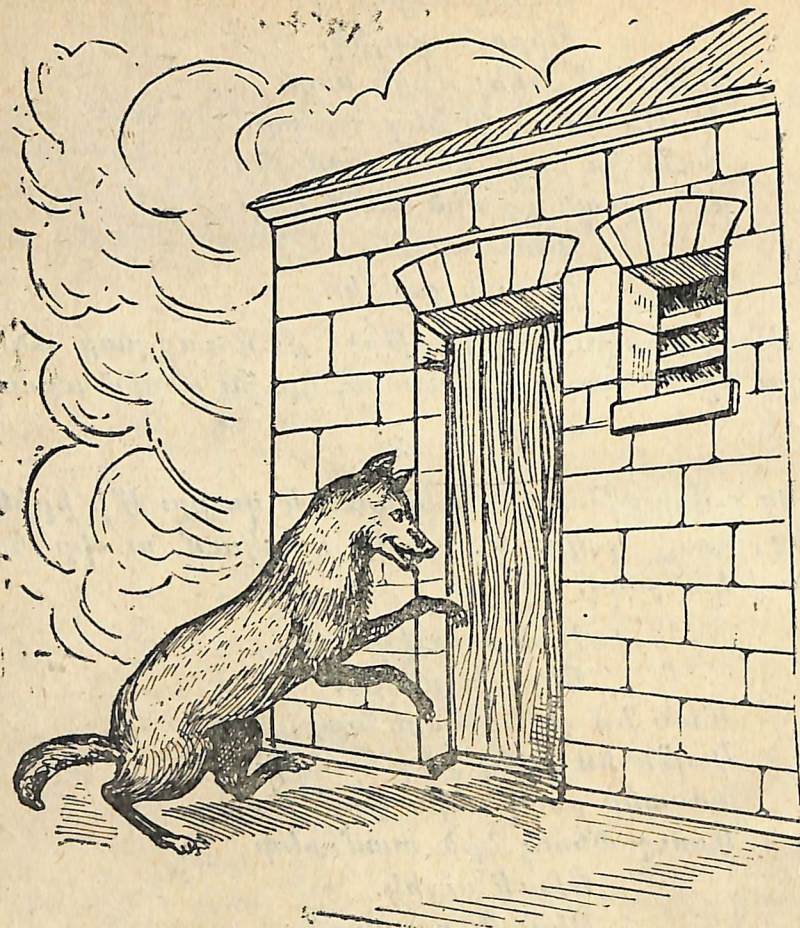
Ու գայլը հեռանում է, գնում:

3

Գալիս է մայրը, դուռը ծեծում.

Սևուկ ուլիկ,

Սիրուն բալիկ,

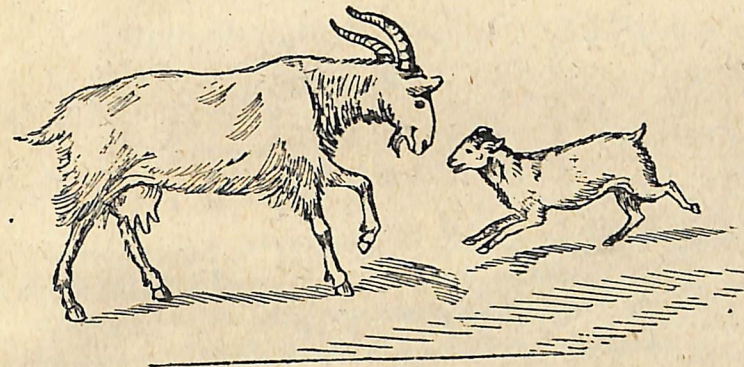
Ման եմ յեկել սարե սար,
կաթն եմ արել քեզ համար:
Դոնակը բաց, ներս գամ յես,
Անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ:
Սեւուկ ուլիկ,
Սիրուն բալիկ:

Ուլիկը դուռը բաց ե անում, ծիծ ե ուտում ու մորը
պատմում:

— Գիտե՞ս, մայրիկ, ինչ յեղավ: Մի քիչ առաջ մինը
յեկավ, դուռը զարկեց ու կանչում եր.

Սևուկ ուլիկ,
Սիրուն բալիկ:

Ասում եր՝ դուռը բաց արա: Ենպես հաստ ձայն
ունեն: Ենպես վախեցնա, ենպես վախեցնա... Դուռը բաց
չարի, ասի՝ չեմ ուզում, գնա...

— Պա, պա, պա, պա, սևուկ ջան, ի՞նչ լավ ե յեղել
վոր բաց չես արել, — ասավ վախեցած մայրը: — Եղ գայլն
ե յեղել. յեկել ե, վոր քեզ ուտի: Մյուս անգամ ել վոր
գա, բաց չանես, ասա՝ գնա, թե չե իմ մայրը քեզ
կսպանի իր սուր պոզերով:

ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՅԵՎ ՌԻՂՂԱԳՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

I. ՆԱԽԱԳԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

Աշակերտները հավաքվեցին: Զանգը տվին: Բոլորը դասարան մտան: Ուսուցիչը ներս մտավ: Դասն սկսվեց:

Սրանցից ամեն մեկը մի նախադասութիւնն է:

Նախադասութեան վերջում դրվում է վերջակետ:

Աշխատանք: Կազմեցե՛ք մի քանի նախադասութիւններ: Արտագրեցե՛ք հայոց լեզվի ձեր այսորվա դասից մի քանի նախադասութիւն:

2. Յուրաքանչյուր նախադասութիւն կազմված է բառերից:

Նախադասութեան մեջ բոլոր բառերը կապված են իրար հետ:

Հարցերով կարող ենք գտնել, թե նախադասութեան մեջ ամեն մի բառ ի՞նչ դեր է կատարում և ի՞նչպէս է կապված մյուս բառերի հետ:

Որինակ՝

Մուստաֆան այսոր գնաց կինո:

1. Ո՞վ գնաց կինո—Մուստաֆան:

2. Մուստաֆան ի՞նչ արեց—գնաց:

3. Մուստաֆան յի՞րը գնաց—այսոր:

4. Մուստաֆան ո՞ւր գնաց—կինո:

Առաջին հարցով պարզվում է, թե ով է գնացողը (գործողութիւն կատարողը)—Մուստաֆան:

Յերկրորդ հարցով պարզվում է, թե Մուստաֆան ի՞նչ արեց (կատարած գործողութիւնը)—գնաց:

Յերրորդ հարցով պարզվում է, թե Մուստաֆան յի՞րը գնաց (գործողութեան ժամանակը)—այսոր:

Չորրորդ հարցով պարզվում է, թե Մուստաֆան ճւր գնաց (գործողության տեղը)—կինո:

Աշխատանք: Արտագրեցեք հետևյալ նախադասութիւնները և հարցերով գտեք, թե ինչպես են բառերն իրար հետ կապված:

Գարնանը գետերը վարարում են: Դաշտերը կանաչում են: Անասունները դուրս են բերվում արոտ: Այգիներում ու պարտեզներում յերգում են թռչունները: Մեղուները դուրս են գալիս փեթակից: Վաղ առավոտվանից կոլտնտեսականները գնում են դաշտ:

II. ԲԱՌ, ՎԱՆԿ ՅԵՎ ՏՈՒ

1. Բառերը կազմված են վանկերից, վանկերը՝ հնչյուններից: Բառերն ունենում են մեկ կամ մեկից ավելի վանկ:

Միավանկ բառեր—ուր, տուն, բակ և այլն:

Բազմավանկ բառեր—սեղան, աթոռ, մատիտ, դասարան, գերազանցիկ, կոմունիստական և այլն:

Յուրաքանչյուր վանկ ունի մեկ ծայնավոր. առանց ձայնավորի վանկ չի կազմվի:

Աշխատանք: Արտագրեցեք ներքևում տրված հատվածը և ընդգրծեցեք միավանկ բառերը մեկ գծով, իսկ բազմավանկ բառերը՝ յերկու գծով:

Ուրախ ու յերջանիկ է անցնում մեր կյանքը: Խորհրդային մանուկներն ապրում են սոցիալիզմի յերկրում: Նրանց չի տանջում վաղվա հոգսը: Այսօր նրանք ուրախ ու զվարթ դպրոց են հաճախում, վաղը, դպրոցն ավարտելուց հետո, դառնալու յեն սոցիալիզմի ակտիվ կառուցողներ:

Աշխատանք: Գրեցեք մի քանի միավանկ և մի քանի բազմավանկ բառեր:

Աշխատանք: Վանկերի բաժանեցեք քաղաք, աշակերտ, ուսուցիչ, կոմունիզմ, յերջանիկ, յերկիր բառերը (որինակ՝ քաղաք, յերկիր):

2. Տողադարձ անելու ժամանակ բառերը բաժանում ենք վանկերի և միայն լրիվ վանկն ենք տեղափոխում հաջորդ տողը:

Որինակ.

Դասարան բառը կարելի չէ տողադարձ անել հետևյալ կերպ.

Դա-սա-րա-ն,

Դե-րա-զան-ցի-կ —գե-րա-զան-ցի-կ, գե-րա-զան-ցի-կ, գե-րա-զան-ցի-կ:

Տողադարձի ժամանակ բառի մեջ լսվող, բայց չգրվող «ը» հնչյունը գրվում է տողադարձի նշանից առաջ ընկած կամ հետո յեկող վանկում:

Որինակ.

Դպրոց բառը պետք է տողադարձ անել այսպես՝ դըպ-րոց:

Բարձր բառը—բար-ձըր, խորհրդային —խոր-հըրդային, խորհրդային, խորհրդային:

Միավանկ բառերը տողադարձ չեն արվում:

Աշխատանք: Արտագրեցեք և վանկերի բաժանեցեք այնպես ինչպես տողադարձ անելու ժամանակ:

Թանաքաման, գրիչ, տետրակ, գրչակոթ, քանոն, նստարան, մատիտ, քաղաք, գործարան, ընկեր, հարվածային, շինարարություն, կարմիր, փայլուն, կոլտնտեսություն, կառուցում:

Որինակ.

Կոլտնտեսություն—կոլ-տնտեսություն, կոլտն-տեսություն, կոլտնտեսություն, կոլտնտեսություն:

3. Հայերեն այբուբենն ունի 36 տառ:

Հայերեն այբուբենի տառերը դասավորված են այսպես՝

Ա, Բ, Գ, Դ, Ե, Զ, Է, Ը, Թ, Ժ, Ի, Լ, Խ, Ծ, Կ, Զ, Ը, Թ, Մ, Յ, Ն, Շ, Զ, Պ, Զ, Ռ, Ս, Վ, Տ, Բ, Գ, Դ, Ե, Զ, Է, Ը, Թ, Ժ, Ի, Լ, Խ, Ծ, Կ, Զ, Ը, Թ, Մ, Յ, Ն, Շ, Զ, Պ, Զ, Ռ, Ս, Վ, Տ:

Հայերեն տառերից վեցը ծայնավոր են.

Ա, Ե, Ի, Ը, Ռ, Ռ:

Մնացած տառերը բաղաձայն են:

ՄԵՄԱՏԱՌԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մեծատառը գործ էածվում՝

1. Մարդկանց անունների և ազգանունների, գետերի, լճերի, լեռների, քաղաքների անունների սկզբում. որինակ. Լենա, Զանգու, Բագու, Վոլգա, Յերևան, Արամ, Շամամ, Զալիլ, Զասիմ, Փիրուզա, Վանյա, Ալոշա, Թումանյան և այլն:

2. Վերջակետից հետո, կամ յերբ նոր ենք սկսում գրել. որինակ. Գարուն է: Սառ ու դաշտեր կանաչել են:

3. Գրքի կամ հոդվածի վերնագրի սկզբում, որինակ.

Թումանյանի մանկական գրվածքներից են. «Զարի վերջը», «Գիքորը», «Տերն ու ծառան»:

Աշխատանք: Ներքևում տրված հոդվածից արտագրեցեք մեծատառով գրված բառերը:

Գարնան մի գեղեցիկ առավոտ Մուստաֆան, Լատիֆան, Կիման, Ամիրն ու Ժաննան գնացին Զանգվի ափը ման գալու: Ժաննան իր հետ վերցրել էր Պուշկինի «Վոսկի ձկնիկ» գրքույկը:

Յերբ նստեցին հանգստանալու, ժաննան սկսեց բարձր կարգալ
«Վոսկի ձկնիկը»: Մի ժամ հետո բոլորը գոհ վերադարձան տուն:

III

Հայերենում կա յերկու թիվ—յեզակի և հոգնակի:
Յեզակին ցույց է տալիս մեկ առարկա, հոգնակին՝ մեկից շատ:
Հայերենում առարկաների անունների հոգնակին կազմելիս
ավելացնում ենք եր մասնիկը, յերբ բառը միավանկ է:
Որինակ. Սար—սարեր, ծառ—ծառեր, կով—կովեր, և այլն:
Հոգնակիում ավելացնում ենք ներ մասնիկը, յերբ բառը բազմ-
մավանկ է:

Որինակ. Գրատախտակ—գրատախտակներ, սեղան—սեղաններ, ա-
թոռ—աթոռներ, աշակերտ—աշակերտներ, դասարան—դասարաններ:
Աշխատանք. Արտագրեցեք ներքևում տրված բառերը և դարձ-
րեք հոգնակի:

Փայտ—	Փողոց—
Քար—	Լուսամուտ—
Վարդ—	Այգի—
Այծ—	Վառարան—
Աչք—	Ռետին—
Քույր—	Կոլտնտեսություն—

Աշխատանք. Արտագրեք և հոգնակիով տրված հետևյալ բառերը
դարձրեք յեզակի. տետրակներ, մատիտներ, գրիչներ, ապակիներ,
լուցկիներ, գերաններ, գրադարաններ, ծառեր, մայրեր, սայլեր:

Աշխատանք. Արտագրեք, ընդգծելով հոգնակիի եր վերջավորու-
թյունը մեկ գծով, իսկ ներ վերջավորությունը՝ յերկու գծով:

Կոլտնտեսություններն ունեն տրակտորներ, կոմբայններ, գու-
թաններ, բահեր, փոցիներ, սայլեր, ֆուրգոններ և այլ գյուղատնտե-
սական մեքենաներ ու գործիքներ:

IV

Նախադասության մեջ մարդկանց անունները հաճախ չկրկնելու
համար, նրանց փոխարեն դնում ենք՝ յես, դու, նա, մենք, դուք,
նրանք բառերը:

Որինակ.

Լեյլին 4-րդ դասարանի աշակերտուհի յես: Նա շատ լավ է սո-
վորում:

— Փիրոզ, այսօր դասերից հետո անցիր պիոներական ակումբը:
Դու մասնակցելու յես ուղիմպիադային:

Այս նախադասությունների մեջ նա բառը դրված է Լեյլի ան-
վան, դու բառը՝ Փիրոզ անվան փոխարեն:

Աշխատանք. Կազմեցեք նախադասություններ յես, դու, նա,
մենք, դուք, նրանք բառերով:

Աշխատանք. Լրացրեք հետևյալ նախադասությունները.

Յես կարդում եմ...	Մենք կարդում ենք
Դու	Դուք
Նա	Նրանք

Նույն ձևով լրացրեք՝

Յես գրում եմ	Մենք
Դու	Դուք
Նա	Նրանք

Յես խոսում եմ	Մենք
Դու	Դուք
Նա	Նրանք

V

Կեսադրական նշանները յեվ նրանց գործածությունը

Հայերենի կետադրության նշաններն են՝

, վերջակետ	, Ստորակետ
. Միջակետ	— Գիծ
- Գծիկ (տողադարձի նշան)	^ Հարցական
“ «» Չափերտներ	՝ Շեշտ
՝ Բուծ	՝ Յերկարացման նշան:

Վերջակետ (:) դրվում է այն ժամանակ, յերբ նախադասու-
թյունը վերջանում է:

Որինակ.

Մեր դպրոցը նոր է: Նա ունի տասը դասարան: Մեր դպրոցի
բակում շատ ծառեր են տնկել: Մենք շատ մաքուր ենք պահում
դպրոցական շենքը:

Գիծ (—) դրվում է սողի սկզբից խոսակցության ժամանակ:

Որինակ— Այսօր ի՞նչ առարկայից քննություն տվիր:

— Մայրենի լեզվից:

— Ի՞նչ գնահատական ստացար:

— Գերազանց:

Չափերտներ(„ կամ «») դրվում են այն ժամանակ, յերբ մեջ
ենք բերում ուրիշի խոսքերը:

Որինակ. Ընկեր Լենինն ասել է. «Սովորիր, սովորիր, սովորիր»:
 Մեր ուսուցիչն այսոր հայտարարեց. «Չորրորդ դասարանից
 Ռոզան, Սանամը, Փիրուզան, Հասանը, Շամամը, Մուստաֆան, Լա-
 սիֆան և Նադին գերազանցիկներ են»:

Հաջադեմ (°) դրվում է հարց տալու ժամանակ:

Որինակ. Ո՞ւր ես գնում: Այսոր ինչո՞ւ չեկար: Յե՞րբ ես գնալու:
 Շեշտ (') դրվում է յերբ մեկին հրամայում ենք:

Որինակ. Լավ կարդա: Գնացե՛ք տուն: Կի՛մա, արի՛ գրատախտա-
 կի մոտ:

Յերկարացման (˘) նշան դրվում է այն ժամանակ, յերբ ձայն
 ենք տալիս, կամ կանչում ենք:

Որինակ. Ի՞նչ լավ որ է: Կարո՞, հե՛յ, արի՛:

Հարցականը, շեշտը և յերկարացման նշանը դնում ենք ձայն-
 նավորի վրա:

ԳԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՅԵՎ ՌԻԶՄԱԳՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ OGRAMMATIQA VƏ OPFOQRAFIJA MƏLUMATLARİ

Նախադասություն — cymle

Բառ — soz

Վանկ — heça

Տառ — hərf

Հնչյուն — sə

Միավանկ բառ — bir həçalə soz

Բազմավանկ բառ — cox həçalə

soz

Բաղաձայն — samit

Ձայնավոր — sait

Տողադարձ — kəcyrmə

Այբուբեն — əlifba

Մեծատառ — böyük hərf

Փոքրատառ — xərda hərf

Ցեղակի — tək

Հոգնակի — cəm

Կետադրություն — punctuasija

Վերջակետ — neqtə

Միջակետ — neqtəli vergyl

(elə də iki neqtə)

Գծիկ — tire

Ձակերտներ — dərnaxlar

Հարցական — sual işarəsi

Շեշտ — vurğu

Յերկարացման նշան — nida işarəsi

Ստորակետ — vergyl

ՀԱՅԵՐԵՆ — ԱԴՐԲԵՋԱՆԵՐԵՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

1. ԼԵՆԻՆԻ ԿԵՏ — Lenin ilə

Խնդրեցի — xahiş etdim

Նկատեց — qəjd etdi

Սլացավ — ucdı

Իջեցրեց — endirdi

2. ԸՆԿԵՐ ՍՏԱԼԻՆԻ պատգանկությունը — Stalin joldaşın çavabı

Հիշում եմ — xatırlayıram, — jada
 salıram

Ծիսական դպրոցում — Nahari mək-
 təb

Նիհար — zəif, — arıq

Ամբողջ — möhkəm bədənli

Կենսուրախ — şad

Հասակակիցներ — həm jaşlı

Հիանալի — cox qəşənk, cox gözəl
 Համեստությամբ — təvazə' gos-
 tərək

Գոռողանալ — təkəbbürlənmə

Ընդունակ — bacarıqlı

Քարտեղ — qarta

Նուծել — həll etmək

3. Հնկեր Ստալինը յեկ Մամլաֆաքը—Stalin joldaş və Məmləkət

Թանկագին—gıymqətli
Վողջուն—təbrik
Յերջանիկ—xoşbəxt

Գերազանց—ə'laçə
Ժպտաց—gylymsədi

4. Մարիա Դեմենկոն ընկեր Ստալինի մոտ—Maria Dəmcenqo Stalin joldaşın janında

Ծափեր—gləşlar
Հաջողվեց—myvəffəq oldu
Ճանհրեղ—cuqundur
Հավանության նշան—razəlyəq əlaməti
Հետաքրքրական—maraqlı

Չեմ հանդիպել—rast gəlməmişəm
Չինակիցներ—silahdaşlar
Գյուղատնտես—aqronom
Ամուր—bərək, möhkəm
Սեղմեց—səxdə

5. Ահեղոր բանակը—Məqlub edilməz ordu

Արթուն—Ojaq
Պահակ—qaravul (gəzətci)
Զգաստ—hazır
Դիտում ե—nəzər edir
Հսկում ե—gəzləjir

Չար—qəzəb, aqəqlı
Թշնամի—düşmən
Յերբեք—hec vaqt
Չավակ—bala

6. Հայրենասերը—Patriot (vətən sevən)

Սահմանապահ—sərhədei (sərhəd gəzləjən)
Հապտեր—fənar
Մոլորվել ես—jolu azəbsan
Շրթունքները—dodaqlar
Չանգահարեց—zəng elədi (ca-
oյրդե)
Կայան—məntəqə
Հրամանատար—qomandır
Բրդե (բուրդ)—jundan olan

Վերմակ—joroqan
Բացասաբար—məufi surətdə
Մուշտակ—kyrk
Անհնարին ե—mymkyn dejil
Շինջաց—javaşça səslənir
Պեռ—nacalniq
Լրջացավ—çiddiləşdi
Լարեց—gərginləşdirdi
Հիշողություն—hafizə, jaddaş
Ատրճահակ—tapanca

7. Շչակի յերգը—Qudoqun mahnəsi

Հնչում ե—səs ləni
Վաղուց—tezdən

Արև—gynəş

8. Յերկու կոչեցեսուական—iki qolxozeu

Հանգստանում եր—dinçəlirdi
(istirahət edirdi)
Աշխոր—zəhmət gyny

Բացակայել ես—qajib olubsan
Չի վերաբերում—aid dejildir

9. Պիոներ Պավլիկ Մորոզովը—Pioner Pavliq Morozov

Լեզվանի—dilli
Լրացել ե—tamam olub
Քեռի—dajə

Փայտ—odun
Աշխույժ—çanlı

10. Խոսակցությունը հավում—gəmidə sohbat

Աչքերն ուղղած—gəzlərini rillə-
miş
Կղզիներին—adalara
Նավակներ—kicik gəmilər

Նավաստի—matros
Բաճկոն—zakət
Թվում եր—mənə belə gəlirdi
Կայմ—jelkən dirəji

11. Ֆաշիստ երի հանկերում—faşistlərin pəncəsində

Հանրապետական—respubliqasə
Թագնվում ե—gizlənir
Հաճախ—tez-tez
Տանջել—əzab, işqəncə
Սպանել—öldürmək
Կյանք—jəşajəs—həjat
Վտանգի յենթարկել—təhləkə
altəna almaq
Սարսափելի—dəhşətli

Թագնվեցին—gizləndilər
Շրջապատեցին—əhatə etdilər
Ավերակներում—xarabalarda
Փոսերում—cuxurlarda
Չարերում—dərələrdə
Անտառներում—məşələrdə
Չորամասեր—hərbi hissələr
Ազատել—azad etmək

12. Համարձակ զրայի պատասխանը—Çəsarətli oqlanən çavabı

Վստիկանապետ—polis nacal-
niqi
Կուսակցություն—partija
Ընտանիքում—ailəsində

Պատճառ—səbəb
Գող—oqlu
Մարդասպաններ—qatillər (adam öldyrənlər)

13. Դժվար աշխատանք—Çətin iş

Վաստակում ե—qazanır
Ծխնելույզ—tysty cəxan boru

Ստիպված եր—məçbur idi
Կտուր—dam ysty (qırşə)

Պարան—kəndir
Իջեցնում է—endirirdi
Մուր—qurum

Ազահարար—açgezly
Անարտունջ—şikajertsiz

14. Մաքուր ոդում—Təmiz havada

Պաղի տանք—syrysək, syrysək
Վաղուց է—coxday

Ուժ—qyvvat
Յեռանդ—həvəs (energija)

15. Մեր հերոսները—Bizim qəhrəmanlar

Սահմանանիք—şaxta
Բուք—boran
Վառնում էր—ulajırdı
Սառույց—buz
Պառլյաներ կատարեցին—hər-
ləndilər
Վերադարձան—geri qayıtdılar
Խիզախ—cəsur
Դիտնահան—alim
Պարզել—ajdınlaşdırmaq
Ուսումնասիրել—əjrənmək
Հերոս—qəhrəman
Ավելի ուժգին—daha qyvveli
Պաշար—ehtijat

Կարգադրել—əmr etmək
Սառցահատ—buz qıran
Անվիհներ—qorxu bilməjən
Քաջ—ijid
Հանդիպեցին—rast gəldilər
Խանդավառութամբ—entuziazm
Ընդունեցին—qəbul etdilər
Բեվեռ—poljus
Տիրեցին—sahəbləndilər
Հավիտենական—həmişəlik
Ամենաբարձր—ən jyksək
Ծածանվում է—daləalanırdı
Ծնում է—doqur

16. Պիոներ Պետիկը—Pioner Petiq

Սլաքավար—strelodniq (jol cevi-
rən)
Յերկաթգիծ—dəmir jolu
Թիկեր—kollar
Ծեծվում էին—dəjlyrdylər
Կախակ—ildırnı
Շանթեր—spər

Շոգեմեքենա—daxili janaçaq ma-
şınlar
Սուրց—fit, fışqırır
Փողկապ—qalstıq
Մեքենավար—maşın sürən (ma-
şinist)
Ճամբորդ—jölcu

17. Մարտ—Mart

Գիժ—dəli, çiç
Վաղը—sabah
Առավոտը—səhər

Ամպոս—bulutlu
Կեսուր—gynorta
Խնդում է—gylımsynır

18. Անոտի սեկանդ ծառը—Aşotun saldıoşu dingə

Ուռնի—səjyd
Ճյուղեր—budaqlar
Ձեռնափայտ—əl aqaç

Ափին—sahilində
Խոնավ—rytubətli
Աճել է—inkişaf etmişdir

19. Սերվին—Servin

Մոտիկ անցյալում—jaxın kec-
mişdə
Քարաշեն—daşdan hazırlanmış
Նկուղ—zerzəmi (padval)
Քրդուհ—kyrd qız
Անդադրում—durmada (ara ver-
mədən)
Վերին հարկում—juhar mə-
təbədə

Դրոշ—bajdaq, flaq
Սանդուխ—piləkən
Կողով—səbət
Բեռ—jyk
Ճիտկազար կոշիկ—uzun boqaz
ajaqqabə
Գանդուր—qəvırtıq
Վոդկա—qızıl

20. Գարուն—Jaz

Վշտում է—xəşildajır
Ուժգին—qyvvetli
Ձուգվել—bəzək, zıjnət
Հավերք—quşlar

Համերգ—qonsert
Թիթեռ—kəpənək
Արդեն—artıq

21. Ազգությունը—Sədaqətlik

Ընթերցանություն—oxu, qəraət
Կապոց—buxça (baqlam)
Մորաքույր—xala
Դրամարկդ—qassa

Հառաչելով—həsərət cəkmək—(ah
cəkmək)
Համբուրել—opmək
Աճեցնել—jetışdirmək (bəjytmək)

22. Հայուն ու մրջյունը—Dəşildajan boçyk və qarışqa

Գորգ—xələ (gəbə)
Ցրտաշունչ—sojuq
Սանամեր—kırve anas

Սանիկ—kırve qucaoşına qojulan
uşaq
Բուրավեռ—ijli qoxulu

23. Մարտիկի տունը—Səqırcın evi

Հերվան—kecən ilki (bildirki)
Վորդ—soxulçan (jer qurdu)
Թրթուր—tərtər (eoqların jar-
paşında olur)

Աուր—cəkie
Տախտակ—taxta
Մեխ—mismar

24. Մեր գետակը—Bizim çaj (Bizim arx)

Սգլոր—jas saxlajan
Չատված—ajrə dysmys—ajrəlməş:
Լեռնային—jalaq jarləri
Տկլոր—cəlpəq
Աշխույժ—şen
Ավազում—qumda-qumluqda.

25. Մեղուները—Arılar

Փեթակ—rətək (arə juvasə)
Խնձորենի—almabəq
Բողբոջ—tumurcuq
Բալենի—albalə aqjaçə
Կակաշ—lala
Բաժակ—staqan
Մանուշակ—bənəfşə

26. Մուկն ու առնետը—Sican və tarla sicanə

Առյուծ—şir
Խոհանոցում—aşbazxanada
Ուժեղ—quvvətli

27. Չղջիկը—Jarasa (geçə gözən quş)

Վերոշիկ—qəraretmək
Կառավարութուն—hökumət
Հպատակ—təbəə
Հարկահավաք—vergi jəqan
Հարկ—vergi—naloq
Կույր—kor
Ազատվեց—azad olundu
Ճեղք—jarəq

28. Խոսող սարյակը—Danəşan səqərcən

Դրպան—çib
Հաճախ—tez-tez

29. Բաց ցամաք մանուկներին—Uşaqlara açəg məktub

Հատիկ—dən
Չոր—quru
Ամառ—jaş
Գարուն—pəjəz

30. Վոսկի ձկնիկ—Qəzəl baləq

Ծով—dəniz
Ափ—sahil
Թեղ—sap (tel)
Բուրդ—jun
Գետնատուն—jer altə evi
Մաշված—kəhnəlmış
Ցանց—şəbəke
Տիղմ—palçəq
Փրկանք—qurtuluş
Ապահով—qorqusuz

31. Արձագագ—Geri qajədan səş (əksi—səda)

Չոր—dəre
Հորթ—buzov
Հանաք—hənək (zərafət)
Դեղ—çanavar

32. Ագնոնի ցուրդը—Pintl çyçə

Շաբաթ—həftə
Թուխ—kyrk jatmaq
Չուլ—jumurta
Բրդոտ—tykly
Ճուռ—çyçə
Կանաչավուն—jaşəmtəy
Սաստիկ—şiddətli
Իսկույն—dərhəl (0 saat)
Ջարդեց—qərdə
Կարճ—qəssa
Հպարտ—məqrur
Քայլել—addəmləmaq, jerimək
Որորվելով—jəqəlanəraq
Առու—xərda arx
Քշուշ անել—eşələnmək
Ճղալ—çəqal (ojnunda dyz olmajan)
Թափ տալ—alkmək
Նետվում եր—atəyərde (dərəyərde)
Աքլոր—xoruz
Ծղրտաց—cəqərdə
Հանգիստ—rahət
Հող տալ—yzmək
Նան—nənə
Բակ—həjət
Աղմուկ—səş-kyj
Գոչեց—qəşqərdə, baqərdə
Բոռանալ—kor olməq
Բաղ—ordək

33. Գագանցում—Vəşəixanada

Վանդակ—qletqa (dama)
Վազր—paləng
Բորենի—sərtlan (hejvan adə)
Ջալլաժ—dəvəquşu
Փիղ—fil
Դալ—çanavar
Ոձ—ilan
Կապիկ—mejmun
Թութակ—tutuquşu

34. Տարվա ամիսները—İlin aylarə

Չնձողիկ—qarçicəji
Սոխակ—bylbyl
Առատ—bol
Ցորեն—buqda
Խնձոր—alma
Միդդ—mejva
Խաղող—yzym
Դինի—saxəy
Բողդ—turp
Տակ—cuqundur

35. Մայիսի 1-6 ամսուրում—Majən birində syrgyndə

Հիշողութուն—hafizə
Հեղափոխական—revoljusioner
Բանտարկյալ—dustaq, məhbus
Շնորհավորեցին—təbrik etdilər

Տխրություն—օլեմգինիկ
Խիզախ—օսսուր
Գործադուլ—տէտիլ
Վորսալ—օվլամազ

Բանա—գալա
Մասնակցել—իştirak etmək
Յերբհիցել—bözən

36. Մայիս—Maj

Կյանք—հոյատ
Նախշուն—նախշև
Գովում են—տէրիֆլեյրիլեր

Կյառա—օլդ
Վոյլ աշխարհում—bytyn dynjada

37. Մայիսի 1-ին—Majın birində

Պայծառ—այծեն
Ճառագայթ—şua
Հրապարակ—mejdán
Զվարթ—şad
Զոկատ—döstə

Ծաղկեփունջ—gyl dəstəsi (buket)
Հպարտ—təkəbbyr
Բազել—qaraquş, şahin
Համերաշխություն—həmrə'jlik

38. Լեյտենանտ Լեվչենկո—Lejtenant Levçenqo

Դանդաղ—javaş
Ռումբ—bomba
Հեռախոս—telefon
Վաշտապետ—taqım qomandanı
Ճապոնացի—japonlu
Դրոհ—hyçym, şurm
Հետ մղել—geri qajtarmaq
Վոզեվորել—ruhlandırmaq
Շրջապատել—əhatə etmək
Յերբհիցել—and icmək

Արյուն—qan
Կաթիլ—damçə
Անկյուն—kynç, byçaq
Դնդացի—pulemjot
Շղթա—zənçir
Հնձել—bicimək
Ծածանվել—daləqalanırdə
Պարզեվատել—mykafatlandırməq
Կուրծք—dəş

39. Վալյան, Պոլինան ու Մարինան—Valja, Polina və Marina

Ոդաչու—pilot
Հեռավոր Արեվելք—Uzaq şarq
Մառախուղ—duman, cən
Սառնամանիք—şaxta
Անմարդաբնակ—adam jaşamajan
jer
Ճահիճ—bataqlıq
Կարգադրեց—əmr etdi

Կողմնացույց—qompas
Փամփուշտ—patron
Լուցկի—spicqa
Անվնաս—zərərsiz
Վորոնել—axtarmaq
Վորսորդ—ovcu
Զերմ սիրով—atəşin sevimlə

40. Պատուի ե «Ռոդինա» ոդանավի օսուրման Մարինան „Rodina“ samoljotunun şturmanı Marina naql edir

Բարեբախտաբար—xoşbəxtliq-
dan
Սուսկ—gəbələk
Զուկ—balıq
Այծ—keci
Մթերք—məhsulat

Յերբեք—hec vaqt
Զեմ մոռանա—unutmaram
Նկատել—gərmək
Դուլպա—çorab
Ուղղություն—istiqamət
Հնկերունի—qəz joldaş

41. Ուլիկը—Çəpiş

Խոր—dərin
Թաղուն—gizli, xəlvət
Բազըր—şirin

Կոշտ—bərək
Սուր—iti
Պոզ—bujnuz

Պատ. խմբագիրը՝ Սիմակ
Տեխ. խմբագիրը՝ Ի. Վարդանյան
Սրբազրիչ՝ Ա. Արզաքանյան
Կոնսորի սրբազրիչ՝ Ս. Շահբաղյան

Դրավիտի լիազոր՝ Դ. 1982

Պատվեր 189- Հրատ. 4817. Տիրաժ 3500

Թուղթ 62/94. Տպագրական 8 մամ.

Մեկ մամ 27, 296 նշան.

Հանձնված է արտադրության 22 փետրվարի 1939 թ.

Ստորագրված է տպագրության համար 15 մարտի 1939 թ.

Պետհրատի I տպարան, Յերևան, Լենինի 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0928108

20 APR 1980
ԳԻՆԸ 1 Ռ. 20 Կ.
ԿԱԶՄԸ 50 Կ.

11
28404

Ա. ԱՅՐԱՔԵՏՅԱՆ, Վ. ՕՐԺՅԱՆ
Букварь и книга для чтения
армянского языка
для неармянских
школ
Гиз Арм. ССР, Ереван, 1980 г.